

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Valgbog 2

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Emne:Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 8

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

Valgbog II . 1947

Militære Anliggender.

Paa Finansloven for 1947—48 blev der paa Forsvarsmi-
nisteriets Budgetter foreslaaet 223 Mill. Kr., deraf 38 Mill.
Kr. til ekstraordinære Materialeanskaffelser til Hæren. Bud-
gettet forudsatte iøvrigt aarlige Indkaldelser paa 20,000
Mand med en Tjenestetid paa ca. et Aar.

Det radikale Venstre har hele Tiden erkendt, at efter at
Tyskerne havde røvet det meste af vor militære Udrustning,
maatte der nødvendigvis anvendes betydelige Beløb til Ma-
teriel. Partiet har ogsaa erkendt, at de nødvendige Styrker
selvfølgelig maatte være til Stede til Grænsebevogtning og
foreløbig til Bornholm, ligesom de nødvendige Vagthold ved
Flygtningelejre o. lign. maatte præsteres.

Endvidere anerkender Partiet, at Danmark maa opfylde
de Forpligtelser, som til sin Tid maatte blive paalagt os som
Medlem af de forenede Nationer. Men Partiet vender sig imod
at gaa ud over det her anførte og forlanger Sparsommelighed
paa disse Omraader, ikke mindst under Hensyn til det
civile Genopbygningsarbejde og Valutasituationen. Det kan
i denne Forbindelse oplyses, at der paa Regeringens Spare-
plan oprindelig opførtes 60 Mill. Kr. til Indkøb af Militær-
udrustning i Udlandet, hvad vort Parti nægtede at støtte.

Det radikale Venstre modsatte sig Anvendelsen af 8 Mill.
Kr. til Bygningen af en stor Militærlejr paa Bornholm, da
det maa forventes, at de militære Styrker her ialt væsentligt
kan trækkes tilbage efter den endelige Fredsslutning. Partiet
modsatte sig Leje af 3 engelske U-Baade i 3 Aar, som Dan-
mark først skal istandsætte for 1½ Mill. Kr. og derefter be-
tale en aarlig Leje af paa 10 pCt. af Anskaffelsesværdien,
hvorefter vi kan købe dem for et Beløb med Fradrag af
Lejen, *men uden at der paa Forhaand er bestemt noget om
Købesummen.*

Partiet har endvidere modsat sig Bevillingerne til Hjem-
meværnsforeningerne, nemlig 250,000 Kr. i 1946—47 og
200,000 Kr. for det kommende Aar.

I

Endelig har Partiet stillet Forslag om at nedsætte de foran nævnte ekstraordinære Materialeanskaffelser fra 38 til 28 Mill. Kr. — et Forslag vi dog kom til at staa ene med, idet bl. a. ogsaa Socialdemokratiet i dette som i saa mange andre militære Spørgsmaal stemte sammen med Venstre og Konservative.

Den militære Tjenestetid.

Paa et tidligt Tidspunkt, d. v. s. i Begyndelsen af Rigsdagssamlingen 1946—47, rejste vort Parti Kravet om, at Regeringen under Hensyn til Erhvervslivet søgte de store Indkaldelser og den lange Tjenestetid begrænset. Tjenestetiden var paa dette Tidspunkt ca. 11¼ Maaned.

Ikke desto mindre foreslog Forsvarsmin. Harald Petersen i Foraaret 1947 de militære Bemyndigelseslove forlænget uændret. Forslaget blev anbefalet af Ordførerne baade for Soc., V., Kons., Kommuniste og „Dansk Samling“; kun den radikale Ordfører (Johs. Christiansen) talte *imod* en saadan Forlængelse (han støttedes dog af Retsforb.) og krævede Forslaget nærmere overvejet i et Udvalg.

En storpolitisk Fidus.

Ogsaa ved Begyndelsen af Udvalgets Arbejde mødte vort Krav om bl. a. at afkorte Tjenestetiden enstemmig Modstand fra de øvrige fire Partier, som var repræsenteret i Udvalget. Først da Johs. Christiansen stillede det overfor et konkret Forslag om at nedsætte Tjenestetiden til 9 Mdr., skete der noget, idet Soc. nu pludselig erklærede, at de agtede at udnytte det radikale Forslag til et Forsøg paa at vælte Regeringen, *uagtet de i den foreliggende Sag var enige med denne*. Hertil sluttede Kommunisterne sig.

Dermed var der skabt en helt ny Situation, og nu fik navnlig Venstre, men for saa vidt ogsaa Konservative travlt med at vise Imødekommenhed overfor Det radikale Venstres Standpunkt. Venstre tilbød at nøjes med en Forlængelse af Loven paa 7 Mdr. i Stedet for som foreslaaet 1 Aar og saaledes, at Sagen kunde undersøges og Forslag foreligge straks efter Rigsdagens Sammentræden i Oktober.

Det radikale Venstres Udvalgsmedlem svarede, at han ikke kunde modtage Venstres Tilbud. Det indeholdt ingen Sikkerhed for Tjenestetidens Nedsættelse og vilde iøvrigt blot betyde, at Sagen udsattes endnu et Aar, idet Administrationen *ikke* — naar Afgørelsen blev udskudt til Oktober — vilde

kunne naa at træffe de fornødne Dispositioner til en nedsat Tjenestetid overfor det Hold Værnepligtige, der mødte i November.

Noget andet var, sagde han, hvis Venstre og dets Minister vilde nøjes med 2 Mdr.s Forlængelse af Loven og gaa med til, at endelig Afgørelse af Tjenestetiden kunde forelægges allerede i Samlingen 1946—47.

De Konservative gjorde mange Indvendinger og støttedes i nogen Tid tildels ogsaa af Venstre. Det blev dog ret snart klart, at Forsvarsministeren meget nødig saa en politisk Konflikt paa denne Sag og forlod — efter at Forhandlingerne var suspenderet et Par Gange — sin oprindelige Stilling. Men ogsaa Socialdemokraterne, der havde søgt Sagen udnyttet til en storpolitisk Fidus, opgav nu dette Forsøg. *Hedtoft*, der var Medlem af Udvalget, gjorde endog personlig Udkast til en Betænkning, der fulgte den af Christiansen skitserede Linje, og *hertil sluttede efterhaanden hele Udvalget sig*.

Loven forlængedes altsaa nu kun i 2 Mdr. Som foreslaaet fra radikal Side gav Forsvarsministeren derefter Ordre til de militære Sagkyndige om at overveje Mulighederne for en Nedsættelse af Tjenestetiden og til Forsvarskommissionen at indgive en Indstilling desangaaende. Kun et Par enkelte Militærchefer stillede sig forstaaende overfor Ønsket om kortere Tjenestetid. Blandt Forsvarskommissionens politiske Medlemmer viste Stemningen sig imidlertid at være for Nedsættelse. Efter nogle faa Møder naaede man saa vidt, at Forsvarsministeren inden Udløbet af de to Maaneders Frist paany kunde møde i Folketinget med Forslag om Forlængelse af Bemyndigelsesloven, og i dette Forslag var Tjenestetiden for alt Mandskab med Undtagelse af Livgarden, Brigaden og Grænsekommandoet ansat til ca. 10 Mdr., d. v. s. en Nedsættelse paa godt en Maaned.

Det radikale Venstres Medlemmer i Kommissionen havde naturligvis fastholdt Kravet om en Nedsættelse paa mindst *to* Maaneder, men fandt altsaa ikke fornøden Tilslutning hertil. Kravet motiveredes af Johs. Christiansen bl. a. med følgende:

— I Overgangstiden, indtil man ser, hvilken Militærordning Danmark i det hele taget skal have, maa de Styrker, som kun har *almindelige* Opgaver at varetage, d. v. s. den Del af de Indkaldte, som hverken skal gøre Tjeneste i Tysklandsbrigaden, Grænsekommandoet, Bornholmsstyrkerne eller Livgarden, kunne nøjes med en *Uddannelsestid* paa ca. 3

Mdr., idet disse „Hjemmestyrker“s Opgaver — bortset fra nogle Øvelser — er begrænset til Vagttjeneste ved Kaserner, Depoter, Lejre m. v. De Sagkyndiges Krav om, at Maalet maa være *et krigsdueligt Mandskab*, kan vi ikke anerkende Berettigelsen af i denne Overgangstid, bl. a. ogsaa fordi vi maa hævde, at Manglen paa Arbejdskraft til Landets Genopbygning bør gaa forud for de militære Hensyn.

Om den militære Maalsætning.

Under Folketingets Behandling af Bemyndigelseslovens Forlængelse uddybede vor Ordfører (*Johs. Christiansen*) Partiets Stilling til de Sagkyndiges militære Maalsætning: et krigsdueligt Mandskab, idet han bl. a. udtalte: „Det er for saa vidt naturligt, at Beredskabets militære Ledere stiler efter dette Maal for Uddannelsen. Men her i Landet er det nu engang de politiske Myndigheder, d. v. s. Regering og Rigsdag, der har den endelige Afgørelse med Hensyn til hvilken Maalsætning, der skal være for Beredskabet, og her opstiller jeg da det Spørgsmaal: Hvilket Behov er der i Dag for at uddanne krigsduelige Soldater ud over dem, der har eller kan faa (Brigaden) særlige Opgaver ved og udenfor Landets Grænser? Er det ikke saadan, at til den alm. Vagttjeneste, der er Tale om i Forbindelse med Kaserner, Depoter, Lejre o. lign., vil en Uddannelse paa ca. 3 Mdr. være fyldestgørende? Det er mit Indtryk ved at tale med Kolleger fra andre Partier — for slet ikke at nævne Befolkningens Omdømme i Almindelighed — at man i vide Kredse har den Opfattelse, at vore Soldater holdes inde rigeligt længe, navnlig naar henses til det stærke Behov, der er for de unge ude i Erhvervslivet.

Men der er ogsaa et andet Forhold, jeg maa lægge Vægt paa. *Ingen kan i Dag sige os noget bestemt om, hvilke Vaabenarter vort kommende Beredskab bør baseres paa.* Jeg selv tror *ikke*, at der med de Vaaben, man nu eksperimenterer med i Videnskabsmændenes og Teknikernes Laboratorier, vil være synderlige Muligheder, om overhovedet nogen, for at der mere vil kunne udkæmpes egentlige Feltslag i et Land som Danmark. Terrænet er fladt og yder saaledes ingen naturlig Dækning for Marktropper; Udstrækningen er ringe og savner derfor Dybde for den store Bevægelighed, som Styrkernes Motorisering forudsætter. Atombomber og det efterhaanden mægtigt udviklede Raketskyts, som større Lande raader over, vil fra Luften og fra vældige Afstande paa kort Tid dels kunne lamme Landets Centrer, dels rive de Smaa-

styrker op, som vi evner at stille paa Benene. Saadan er Forholdene nu engang, og det forekommer mig at være vor simple Pligt aabent at se dem i Øjnene, som de er.

Her, just her, paakalder jeg det fordomsfrie Syn paa Tingene, paa det Maal, Danmark i Almindelighed maa anlægge for de værnepligtiges Uddannelse. Vil man tage samtlige militær-tekniske Erfaringer ind i sine Overvejelser, og vil man erkende Landets sande Stilling, maalt med den krigsmilitære Alens Muligheder, maa man efter mit bedste Skøn komme til følgende Hovedræsonnement:

For det første: Danmark kan ikke isoleret forsvare sig mod de Ødelæggelsesvaaben, som en eventuel Angriber raa-der over;

for det andet: et dansk militært Beredskab har derfor kun Mening som Led i UN's Planer om internationale Styrker til Bevarelse af Freden;

for det tredje: hvad vi skal have her ud over, bør indskrænkes til det Minimum, der bestemmes af vore Forpligtelser til som selvstændig Nation at holde Orden ved vor Grænse og i vore Farvande, d. v. s. Forpligtelser af bevogningsmæssig Art.

Det er ud fra Betragtninger som disse, Det radikale Venstre gaar ind for en lavere Tjenestetid for de Indkaldte, og det er for mig fuldkommen indlysende, at med de nævnte Undtagelser (Brigadestyrker, Grænsekommando m. v.) vil Tjenestetiden i Dag kunne nedsættes i det mindste til 9 Mdr. Jeg tilføjer, at vi i Forsvarskommissionen uden Tvivl agter at gaa ind for *en endnu lavere Tjenestetid*, naar Spørgsmaalet om vort kommende Militærberedskab til sin Tid skal afgøres."

Radikale stemte ikke for Loven.

Samtlige de andre Partiers Ordførere (Retsforbundets undtagen) *anbefalede* Forslaget, saaledes at man ikke naede videre end til den ene Maanedes Nedsættelse af Tjenestetiden. *Rs. Hansen* (Soc.) vilde skyde Det radikale Venstre i Skoene, at det oprindeligt havde krævet Tjenestetiden nedsat *pr. straks*. Denne Paastand er fuldkommen usandfærdig, idet *Johs. Christiansen* i Folketingsudvalget *fra første Færd havde præciseret*, at Nedsættelsen tidligst skulde træde i Kraft fra og med Novemberholdets Indkaldelse 1947.

Da der ikke kunde opnaas Tilslutning til en Nedsættelse paa mindst 2 Mdr., og da *Johs. Christiansen*

heller ikke fandt Forstaaelse hos Forsvarsministeren i Spørgsmaalet om Militærets urimelige Fremfærd i Forbindelse med Projektering af militære Anlæg (Halk Hoved, Ringstedvejen osv.), ligesom Ministeren heller ikke kunde udtale sig klart vedrørende det Antal Befalingsmænd, der stilledes til Raadighed for Hjemmeværnsforeningerne, indtog vort Parti den Holdning ikke at stemme for Bemyndigelseslovens Forlængelse. Den vedtoges med Venstres, Socialdemokraternes, Konservatives, Kommunisters og Dansk Samlings Stemmer.

En falsk Paastand.

Fra andre Partiers Side er det paastaaet, at de Radikale i denne Sag søgte at spille op til et storpolitisk Spil, men at vi faldt fra paa Halvvejen. Dette er en falsk Paastand. Vi forfulgte *et strengt sagligt Formaal*, begrundet navnlig i den Mangel paa Arbejdskraft, som baade Landbrug og andre Erhverv lider under. Forsøget paa en politisk Udnyttelse af Sagen falder *udelukkende* paa Socialdemokratiet og Kommunisterne. Paa den anden Side staar det fast, at havde de Radikale ikke rejst Tjenestetids-Kravet og med Energi fastholdt det overfor de andre Partier, *vilde Sagen som paavist ikke kunnet være kommet til Afgørelse før tidligst i Marts Maaned 1948.*

Tysklands-Brigaden.

Da Spørgsmaalet om dansk Deltagelse i Besættelsen af Tyskland oprindelig kom frem herhjemme — det var jo i Samlingsregeringens Tid 1945 — maatte vort Parti af den Maade, Sagen fremlagdes paa, faa det Indtryk, at det beroede paa *et Krav* fra engelsk Side, at med andre Ord en dansk Besættelses-Styrke var et Slags Kontingent som god allieret.

Det viste sig jo imidlertid senere, at det hele faktisk grundede sig paa *et Tilbud*, fremsat af Christmas Møller, mens han endnu opholdt sig i London under Krigen. Den endelige Bekræftelse paa, at det var saadan, det forholdt sig, afgav Christmas Møller selv paa et direkte Spørgsmaal af Johs. Christiansen under en Debat i Folketinget Vinteren 1945—46. I Tiden derefter blev der gennem Udtalelser paa Rigsdagen, ved Møder ude i Landet og Artikler i vor Presse fremført saa *vægtige* Argumenter i denne højst ulykkelige Sag,

at det oprindelige Tilsagn om en Division (ca 12,000 Mand) efterhaanden forhandlede ned til en Brigade (ca. 3300 Mand + Befalingsmænd). Og man kan vist roligt sige, at hvis der ikke fra radikal Side var grebet saa energisk ind, som Tilfældet altsaa var, vilde man fra Regeringens Side utvivlsomt være gaaet ind for en langt større Styrke; i hvert Fald blev vi haardt angrebet for vor Holdning ikke alene af Konservative, men ogsaa af Socialdemokrater og Kommuniste, saaledes at hvis vi havde opgivet Slaget, vilde Sagen simpelthen være blevet ordnet mellem Regeringen og de nævnte Partier paa en Basis ikke langt fra Christmas Møllers oprindelige Tilsagn. Det maa jo nemlig ikke glemmes, at dette Tilsagn *faktisk var akcepteret* af Forsvarsministeren i Samlingsregeringen, Ole Bjørn Kraft, inden han fratraadte i Efteraaret 1945.

Udsendelsen af Brigaden.

I Slutningen af April 1947 ansaa Regeringen det for ugørligt at opnaa yderligere Indrømmelser fra engelsk Side m. H. t. Størrelsen af Besættelses-Styrken, og da England nu iøvrigt pressede stærkt paa for at faa Styrken afsted, blev der gennem Udenrigsministeriet optaget Forhandlinger med Partierne. Under disse Forhandlinger, der foregik i det udenrigspolitiske Nævn, og som derfor unddrager sig Referat, fandt vort Partis Repræsentanter i Nævnet de Oplysninger, Udenrigsministeren gav vedrørende Englands Holdning i Sagen, *saa vægtige*, at de mente at maatte anbefale Udsendelsen af Brigaden. *Men Tilslutningen blev gjort afhængig af, at det danske Udenrigsministerium lagde al sin Energi ind i Kravet om at faa de tyske Flygtninge ud af Danmark.* Dette Krav er da ogsaa i betydelig Udstrækning blevet imødekommet.

Umiddelbart herefter forelagde Forsvarsministeren da sit Forslag i Folketinget om Brigaden og dens Udsendelse. Ved Afstemningen delte vort Parti sig paa Sagen, idet 6 stemte for og 5 imod. Begrundelsen for disse sidstes Holdning var i det væsentlige den,

at Danmark ved sin Bespisning og Bevogtning af ca. 200,000 tyske Flygtninge, der ellers vilde have været henvist til de tyske Vestzoner, allerede havde ydet et betydeligt Bidrag til Lettelse af Englands Besættelses-Opgaver.

at Danmark desuden ved de knap 3000 Frivillige, der nu gjorde Tjeneste i den engelske Hær, ogsaa herved havde paataget sig en betragtelig Del af Efterkrigstidens Opgaver,

at Udsendelsen af saa mange unge til Tyskland under de Forhold af hygiejnisk og moralsk Art, som raadede dér, var en meget ulykkelig Handling, og endelig

at det af Hensyn til vort fremtidige Naboskab til Tyskland overhovedet var en meget betænkelig Sag at lade Danmark deltage i en militær Besættelse af dette Land.

De militære Udgifter.

Det er meget store Udgifter, der er gaaet med til Militæret siden Befrielsen. Nu maa det vel erindres, at vi m. H. t. militært Udstyr stod helt blank, idet Tyskerne jo havde taget alt. Alligevel er det *store* Summer, der er Tale om.

I Finansaaret 1945—46 tog de militære Budgetter 272 Mill.; i 1946—47 budgetteredes der 238 Mill., og paa Finansloven for 1947—48 staar de samme Budgetter opført med 236 Mill. Kr. Lægges hertil de ca. 100 Mill. Kr., som Tysklandsbrigaden formentlig vil koste, og de ca. 270 Mill. Kr. i tabt Arbejdsfortjeneste, som de Indkaldtes Soldatertid repræsenterer, naar vi ialt op paa det for det danske Samfund helt formidable Beløb til militære Formaal af *over 1100 Mill. Kr. i de tre første Aar efter Befrielsen.*

Paa Baggrund heraf vil Befolkningen utvivlsomt være enig med Det radikale Venstre i, at der nu bør holdes igen overalt, hvor den strengeste Nødvendighed for yderligere militære Bevillinger ikke er tilstede. Saavel Hensynet til Produktionslivet som til vore sociale, lønningsmæssige og kulturelle Formaal gør det bydende nødvendigt at lytte til Det radikale Venstres Krav om streng Sparsommelighed paa de militære Budgetter.

Radikal Militærpolitik fremover.

Udover dette Sparsommelighedskrav, der maa fastholdes baade i den Overgangstid (Genopbygningen af Værnene), som vi befinder os i, og med Hensyn til Spørgsmaalet om den kommende Militærordning, har Det radikale Venstre opstillet følgende Hovedsynspunkter for sin mere principielle Militærpolitik (som vedtaget paa Landsmødet i Aarhus 1947):

Det radikale Venstre kræver, at Danmark paa ethvert Omraade støtter de Kræfter i Verden, som vil Fred, Frihed og Tryghed for alle Folk. Dansk Militærpolitik maa frigøre

sig for de gamle militære Forestillinger om, at dansk Forsvars Opbygning som en mindre Udgave af Storstaternes Militærmaskiner. De moderne Krigsmidler har udslettet enhver Mulighed for Løsningen af isolerede krigsmæssige Opgaver. Dansk Militær har kun Mening som Led i en international Ordning, og Danmark bør indstille sig paa, at Konsekvensen heraf vil være en Omlægning af det danske Forsvar fra de store og kostbare landmilitære Styrker til en Ordning bestaaende af den fornødne Grænsebevogtning, en efter de særlige danske Farvande afpasset Bevogtningstjeneste samt en Luftstyrke afpasset efter de Opgaver, der maatte tilfalde Danmark indenfor den internationale Ordning. Det Mandskab, som en saadan Ordning kræver, bør aflønnes forsvarligt. Under den bestaaende midlertidige Tilstand maa den nuværende Tjenestetid nedsættes yderligere.

Vaabenøvelser kan kun finde Sted indenfor Militær og Politi, hvorfor private militære Korps og Hjemmeværnsforeninger afvikles. Alle Vaaben maa være undergivet Statens Kontrol.

Enig med de Radikale.

Paa et Vælgermøde i Hornsletkredsen under Landstingsvalgkampagnen udtalte Folketingsmand *Olav Øllgaard* (Venstre):

„Jeg mener ikke, vi skal have andet eller mere Militærvæsen, end hvad UNO kræver, og jeg er slet ikke utilfreds med, at de Radikale holder mest muligt igen overfor Militærudgifterne.“

Arbejdsløshed og Arbejdsanvisning.

I Politisk Haandbog for 1946, Side 130, er der givet en Redegørelse for de i Fjor gennemførte Ændringer.

Ved Gennemførelsen af denne Lov gav Ministeren Tilsgagn om, at han inden 1. April 1947 vilde fremsætte Forslag angaaende det Grundlag, hvorpaa Svingningerne i Statens Tilskud til Arbejdsløshedskasserne og Understøttelsen til de arbejdsledige skulde varieres med de svingende Konjunkturer.

Statens Tilskud afhænger normalt af Indtjeningen for Medlemmerne af de paagældende Kasser.

Hvor Indtjeningen er under 3800 Kr., yder Staten 90 Kr. i Tilskud, naar Arbejderne betaler 100 Kr.

Med stigende Indtjening aftager Statens Tilskud til 15 pCt. for de Fag, hvor Aarsindtægten er ca. 7500 Kr. eller derover. Reguleringen af disse Satser sker i Overensstemmelse med Pristallet.

Som Grundlag for Reguleringen anvendes Detalpristallet, dog saaledes, at Udgifterne til Husleje holdes ude fra Beregningen. Stiger eller falder Pristallet herefter 2 pCt., ændres *Dagpengene* ligeledes med 2 pCt.; ændres Pristallet 5 pCt., ændres det fastsatte Børnetillæg med samme Procent.

Huslejhjælpen, der udbetales med 60 Kr. for København og 40 Kr. for Provinsen, stiger eller falder med Pristallets Udgift til Husleje og reguleres for hver 5 pCt. Udsving, der konstateres. Kassernes Udgift til Huslejhjælp dækker Staten med 100 pCt.

Hovedprincippet er det, at Reguleringerne bestemmes af Detailpristallet, og der gives fuld Dækning for de konstaterede Svingninger. — Til disse Regler gav vort Parti sin fulde Tilslutning; de er enkle og overskuelige, og de blev gennemført uden Ændringer.

De kristelige Fællesforbunds Kasser.

I 1927 blev der gennemført en Ændring af Arbejdsløshedsloven, der gjorde det muligt at yde Statstilskud til Ar-

bejdsløshedskasser, der omfattede flere Fag, og hvis Omraade kunde dække hele Landet, d. v. s. de „Kristelige Fællesforbunds Arbejdsløshedskasser“. Disse Kasser mistede deres Anerkendelse i 1937, men nu i 1947 havde Ministeren foreslaaet følgende Ændring i Loven:

„Lønarbejdere, der tilhører forskellige Fag, har Ret til at slutte sig sammen i en Landskasse, der ligestilles med Arbejdsløshedskasserne.“

Dette Forslag var vort Parti meget betænkeligt ved, og da vi ikke kunde faa fyldestgørende Oplysninger om, hvordan Statens Tilskud til disse Kasser kunde fastsættes, eller hvordan man kunde føre Kontrol med de arbejdsledige, henstillede vort Parti, at dette Forslag udgik af Loven, mod at Ministeren saa, hvis der blev Anledning til det, kunde søge en særlig Bevilling dertil. Og paa dette Grundlag opnaaedes da Enighed om Sagen.

Under Udvalgsbehandlingen af Loven som Helhed søgte baade Socialdemokrater og Kommuniste at indføre *genemgribende* Forandringer, hvorved Statens Tilskud blev forhøjet, og *Understøttelsen til de ledige* blev væsentlig højere.

Efter Ministerens Udtalelse vilde Socialdemokraternes Ændringer koste ca. 20 Mill. Kr. og Kommunisternes ca. 80—100 Mill. mere for Staten.

Vort Parti gik imod disse Ændringer. Loven maa nu prøves i Praksis. Men viser det sig, at enkelte Kasser kommer i Vanskeligheder, vil de — ganske som det har været Tilfældet under socialdemokratiske Ministre — kunne søge ekstra Tilskud.

I det store og hele kan det siges, at vi aldrig har haft en bedre Arbejdsløshedslov end den nu vedtagne.

Sukkerordningen 1947.

Den 4. Februar 1947 forelagde Handelsminister Willemoes Forslag til en ny Sukkerordning. 1. Beh. fandt Sted 6. Febr. og 2. Beh. 6. Marts.

Ordningen byggede paa Principet fra de tidligere Sukkerordninger og bød kun paa mindre Ændringer. Saaledes var Grundprisen til Dyrkerne forhøjet til 499 Øre pr. Dobbeltcentner. Desuden fastsattes i selve Lovforslaget Fabriksprisen paa det færdige Sukker til 41 Øre pr. kg.

Afregningsprisen til Dyrkerne fremkommer paa følgende Maade: Grundprisen fra 1943 paa 410 Øre lægges til Grund, og dertil kommer de Stigninger i Arbejds løn, der siden har været, beregnet til 89 Øre pr. Dobbeltcentner. Udover Grundprisen paa 499 Øre kommer et Fragttilskud paa 35 Øre, Tantieme 30 Øre og endelig et Tillæg paa 7 Øre pr. Dobbeltcentner, hvis Gennemsnitsudbyttet ikke naar 175 Dobbeltcentner pr. ha (i 1946 naaedes kun 173). Yderligere kommer de nedenfor nævnte Præmier for Arealudvidelse, saa den samlede Afregningspris kan komme paa 611 Øre pr. Dobbeltcentner, hvis Arealet overstiger 44.000 ha, og Gennemsnitsudbyttet bliver under 175 Dobbeltcentner pr. ha.

Præmie for Arealudvidelse. Ved 2. Beh. stillede Venstre, Rad. og Konservative et Ændringsforslag om Forhøjelse af Præmien for Udvidelse af Arealet. Forslaget vedtoges. Som i Fjor ydes der et Tillæg paa 10 Øre pr. Dobbeltcentner, hvis det tegnede Areal overstiger 39.200 ha, 20 Øre, hvis det overstiger 41.500, derover vedtoges at yde 30 Øre, hvis Arealet overstiger 43.200 og 40 Øre, hvis man kommer over 44.000 ha.

A. M. Hansen motiverede sin Tilslutning til Forslaget med, at Præmien sidste Aar havde draget mange smaa Landbrugere ind i Sukkeravlen, og han ønskede denne Udvikling fremmet.

Det tegnede Areal var i 1946 42.700 ha (det blev for 1947 trods Præmieforhøjelsen kun 42.150 ha). I 1946 var der

en betydelig Nedgang i Antallet af store Arealer, men en stor Fremgang i Antallet af smaa, sandsynligvis som Følge af, at det paa de store Ejendomme kniber med at skaffe den tilstrækkelige Arbejdskraft.

Produktionen har i det forløbne Aar været 195.000 Tons Sukker.

Produktionsprisen dækkes ikke af de 41 Øre pr. kg, men er udregnet til at være 84 Øre incl. Afgiften. Den kons. Ordfører oplyste, at Befolkningen skulde have betalt ca. 200 Mill. Kr. mere, hvis man op gennem Krigsaarene havde betalt Produktionsprisen.

I *Sukkerfonden* indgaar Forskellen mellem Eksportpris og de 41 Øre. Den er gennem Aarene tilført brutto 325 Mill. Kr. Som Følge af den lave Notering og den stigende Afregningspris til Dyrkerne har der i de sidste tre Aar været et Underskud paa ialt 65 Mill. Kr. Der regnes med et Underskud paa 20—25 Mill. Kr. i indeværende Aar. Det er lidt mindre end først antaget, fordi Industrien siden 1. Okt. 1946 betaler den fulde Produktionspris.

Udbytte. I de senere Sukkerordninger har Udbyttet af Sukkerfabrikernes Aktier været fastsat til 6 % aarlig, men siden 1942 har indsneget sig den Praksis, at Fabrikerne fik Lov til at udbetale $1\frac{1}{2}$ % i Udbytte af andre Indtægter, som ikke hidrører fra Produktionen. Denne Praksis lovfæstede i Aar af Venstre, Rad. og Kons. ud fra den Betragtning, at Sukkeraktierne staar i Kurs 175 og vil med det fastsatte Udbytte kun give en Forrentning paa ca. 4 %. Samtidig vedtoges, at Fabrikerne ikke maa udvide Aktiekapitalen og derved give de gamle Aktionærer en Udlodning af Virksomhedens Penge.

Andre Indtægter hidrører fra Sukkerfabrikernes Skibe og Landbrugsejendomme, Lucernetørringsanlæg og Tørringsanlægget i Gørlev, Fremstilling af kulsurt Kalk i Pulverform til Blødgøring af Vand, Fremstilling af Kalksakarater, der fremstilles af Roesaft fra Roer udenom Ordningen (Saftroer af Foderstammerne), Fremstilling af Sukkersaft fra samme Slags Roer, og endelig indtil 200.000 Kr. i Nettofortjeneste paa Selskabets Roefrøforædling og Udbytte af forskellige Fonds.

Den første Sukkerordning blev vedtaget herhjemme i 1932 af Soc., Rad. og Konservative, hvorimod Venstre stemte imod med den Begrundelse, at de ikke vilde være med til en Ordning, der kun hjalp en Del af Landbruget.

Folketingsforhandlingen.

Ved Behandlingen af Forslaget for 1947 fremsatte Folketingsmand Hartvig Frisch følgende interessante Bemærkninger om eventuel Socialisering af Sukkerindustrien:

„Derom vil jeg gerne principielt sige, at Socialiseringen for os ikke er et Spørgsmaal om at faa Tjenestemænd med Guldtresser i Stedet for Forretningsmænd, men det er et Spørgsmaal om nødvendig Samfundskontrol. Hvis denne nødvendige Kontrol kan finde Sted baade med Hensyn til Drift og med Hensyn til Udbyttebetaling, er det ikke et principielt Forlangende, at man skal gribe dybere ind i et saadant Omraade“.

Kommunisten, Aksel Larsen, bed sig fast i denne Udtalelse og udtalte sin Forundring over, at Socialdemokraterne ikke mere vil socialisere Sukkerindustrien. I 1912, da der ogsaa var en Venstregering, stillede Socialdemokraterne Forslag om Socialisering af Sukkerindustrien.

Endnu en interessant politisk Udtalelse faldt under Behandlingen af Sukkerordningen.

Retsforbundets Ordfører, Tholstrup, gjorde sig nemlig til Talsmand for, at man slet ikke skulde have nogen Sukkerordning. Han gjorde det med følgende Bemærkning: „Spørgsmaalet er i det hele taget, om Samfundet har nogen Interesse i, at Produktionen af Sukker forøges, og om det har nogen Interesse i, at vi i det hele taget har en Sukkereksport“.

Den radikale Ordfører, A. M. Hansen, udtalte, at han ønskede den størst mulige Produktion, da „det (ikke) vilde være nogen Skade til, om man kunde vende tilbage til den tidligere Sukkerfordeling, saaledes at der blev lidt mere til Husholdningen, end der har været i de aller sidste Aar“.

Ved 2. Beh. udtalte A. M. Hansen sin Glæde over, at det var lykkedes at gennemføre, at Sukkerfabrikkerne ikke maa udvide deres Aktiekapital uden Rigsdagens Samtykke. Han var gaaet med til, at der endnu i Aar maatte udbetales 1½ % i Udbytte af andre Indægter, men han ønskede Spørgsmaalet grundigt undersøgt inden næste Sukkerordning. I 1932—33 under socialdemokratisk Minister havde Udbyttet været 7 %, saa han forstod ikke Hartvig Frischs Iver for at begrænse Udbyttet til 6 % nu uden Undersøgelse. 7½ % var jo i Virkeligheden i Dag mindre end 7 % før Krigen.

Det oplystes under Forhandlingerne, at Dyrkerne havde

forlangt Præmien for Arealudvidelsen fordoblet, men at bl. a. A. M. Hansen var gaaet imod, og Resultatet blev ovennævnte Skala.

Sukkerpolitik i andre Lande.

Retsforbundet mener altsaa ikke, at en Sukkerordning er nødvendig. Man skal bare købe det billige Rørsukker, naar det engang kommer. I den Forbindelse kan det have Interesse at se, hvordan andre Lande har stillet sig før Krigen. Rørsukkerprisen var da ca. 25 Øre pr. kg, Melisprisen i Danmark var 45, Sverige 48, England 51, Norge 72, Frankrig 80 og Tyskland 1,40 Kr. Vi havde altsaa den laveste Pris. Alle Lande beskyttede den lokale Sukkerindustri for at have en Hjemmeproduktion, og Krigens Vilkaar viste netop, hvor betydningsfuld en saadan Hjemmeproduktion er. Hvis vi havde ladet vor hjemlige Produktion gaa ned til Fordel for Rørsukkeret, vilde vi under hele Krigen have været uden Sukker til Befolkningens Behov, og vi vilde ikke nu have haft et stort valutaskabende Aktiv.

Aldersrente, Rabatkort og Engangstillæg.

I Oktober 1946 stillede Socialdemokraterne Forslag om Genindførelse af en *Rabatkortordning*. Kommunisterne, der naturligvis ikke vilde lade sig lumpe, stillede umiddelbart derefter Forslag om et nyt „Engangstillæg“ til Rentemodtagere (Gamle og Invalidere).

Hertil sagde vor Ordfører (Johs. *Christiansen*), at han ikke vilde afvise den Mulighed, at visse Rentemodtagere — navnlig dem, der er henvist til at leve af Renten alene — vilde kunne trænge til en ekstraordinær Haandsrækning. Men han fandt det rigtigst, at en saadan Haandsrækning gennemførtes paa Alders- og Invaliderrenteloven, og ikke i Form af Særlove.

— Jeg er, sagde han, imod at genindføre Rabatkortsystemet. Rentemodtagerne er selv kede af at skulle benytte disse Kort som Betalingsmiddel i Butikerne, hvilket er let forklarligt; hvad de skal købe, vil de helst betale med rigtige Penge ligesom andre Borgere. Ved Alders- og Invaliderrentelovens Revision blev iøvrigt Beløb, svarende til Provenuet af Rabatkortene, indregnet i Loven som *faste Satser*, og den Fremgangsmaade finder mit Parti det bedst at blive ved. Hvad angaar Rabatkortsystemet iøvrigt maa det ikke overses, at *Arbejdsløsheden* er saa godt som ophævet, saa heller ikke af Hensyn til arbejdsløse, for hvem *en udmærket Arbejdsløshedsforsikring* jo desuden er gennemført, er der for Tiden Trang til at gennemføre et Forslag som det af Soc. Dem. stillede.

Om Forslaget vedrørende et nyt „Engangstillæg“ sagde vor Ordfører, at det kunde han heller ikke støtte. Hans Begrundelse her var en lignende som den, han anførte mod Rabatkortordningen: *dels* at tilsvarende Beløb var indregnet i Aldersrentelovens faste Satser (Beklædningstillæget), *dels* at eventuelle Forbedringer af Rentemodtagernes Kaar maa gennemføres paa den bestaaende Lov.

For at karakterisere Arten af den Overbudskonkurrence, der i denne og mange andre Sager foregaar mellem Soc. og Komm., udtalte vor Ordfører nogle Bemærkninger om, at hele denne usaglige Konkurrence mindede om *en Slags politisk Duevæddeløb*. Denne halvt spøgende, halvt sarkastiske Sammenligning er siden søgt udnyttet af Soc. og Komm. mod de Radikale ved, at man refererer forkert for derefter at fastslaa, at den radikale Ordfører søgte at gøre Grin med de Gamle og Invaliderne!! Dette er Forsøg paa en Gemenhed, slet og ret. Vor Ordfører sagde tværtimod, at han *gerne* vilde være med til at finde en Form, hvorunder særligt haardt trængende Rentemodtagere kunde blive hjulpet, og han pegede her paa *tre* Veje:

1. En Forhøjelse af det Beløb, der af Socialudvalgene kan anvendes efter frit Skøn til Hjælp for særligt trængende. Beløbet er nu 5 % af Rentens Grundbeløb; han foreslog det forhøjet til 8 a 10 pCt.

2. Efter Rentesatsernes Forhøjelse vil de Gamle og Invaliderne i stort Tal falde ind under Statsskattereglerne og komme til at betale en ret følelig Statsskat. Her foreslog vi da at ændre Fradragsreglerne saadan, at de fleste Rentemodtagere (samt forøvrigt de smaa Pensionister og ligestillede) vilde blive fri for at svare Statsskat, i det mindste faa en meget klækkelig Nedsættelse.

3. Endelig henstillede vor Ordfører til Socialministeren, at han snarest og paa effektiv Maade tog Spørgsmaalet op om en særlig Støtte til de Kommuner, som vilde forcere Bestræbelserne for enten at bygge „Gamles Hjem“ eller Aldersrenteboliger.

At der fra radikal Side her var peget paa Forslag af Værdi fremgaar bl. a. deraf, at Socialdemokraternes Ordfører (Joh. Strøm) erklærede, at han med stor Interesse havde hørt vor Ordførers Udtalelser, og at det for ham og hans Parti *ikke skulde komme an paa Formen*.

Paa Baggrund af denne Udtalelse, der tydede paa socialdemokratisk Forhandlingsvillighed, var der saaledes ikke ringe Udsigt til, at et for Rentemodtagerne heldigt Resultat kunde være opnaaet i det Udvalg, som de to Forslag henvises til. Desværre lagde Venstre sig i Vejen. Det havde Formandshvervet i Udvalget (Edv. Sørensen), men denne valgte den Taktik at forme en saa lang Række Spørgsmaal til Administrationen, at der nødvendigvis skulde hengaa *lang Tid*, inden Besvarelserne kunde foreligge, og imens kunde Udvalget saa heller ingen Møder holde.

I Løbet af Januar og Februar Maaned d. A. rettede Johs. Christiansen gentagne Gange Opfordring dels til Ministeren, dels til Edv. Sørensen om at indkalde Udvalget, idet han pointerede, at selv om ikke alle de stillede Spørgsmaal forelaa besvarede, vilde der ikke være noget til Hinder for, at Udvalget kunde arbejde med de af ham skitserede Udveje. Men ingen af disse Opfordringer frugtede; Udvalgsformanden sammenkaldte stadig ikke til Møde. Først to Dage før Rigsdagen tog Sommerferie, kom Edv. Sørensen til vor Ordfører og spurgte, om denne syntes, Udvalget skulde samles. Det svarede Johs. Christiansen Nej til, da det kun var at holde Udvalget for Nar, idet det jo nu aldeles ikke var muligt at faa Lovændringer ført igennem, før Rigsdagen skiltes.

Skatten og de Gamle.

I Løbet af Sommeren har Det radikale Venstres Forslag om at lette Skatten for Rentemodtagere (og dermed ligestillede) vundet fuld Tilslutning fra Landets forsk. Aldersrente-foreninger, ligesom nu ogsaa Soc. Dem. er gaaet ind for den. Baggrunden for den foreslaaede Lettelse er følgende:

Medens Alders- og Invalididentens Satser blev væsentlig forhøjet ved Lovens Revision ifjor, bl. a. under Hensyn til det høje Prisniveau, vi er naaet op paa siden 1940, er *Skattefradrags-Reglerne* vedblivende de samme som i 1937. — Efter disse Regler kan Ligningsmyndighederne for *Kommuneskattens* Vedkommende foretage *Nedsættelser* for alle mindre Indkomster, dog ikke udover 70 pCt. af det skattepligtige Beløb, for saa vidt dette ligger højere end 1300 paa Landet og 1600 i Købstæderne. Men hvis den skattepligtige Indkomst ligger *under* disse Beløb, kan Ligningsmyndighederne anvende *et helt frit Skøn*, hvilket almindeligvis blev praktiseret paa den Maade, at man ansatte Rentemodtagerne til nogle ganske faa Kroners Skat.

Efter Aldersrentelovens Revision ifjor er Satserne imidlertid hævet saa meget (laveste Rente for Ægtepar paa Landet er nu 2050 Kr. og i Købstæderne 2400 Kr.) at det frie Skøn ved Ansættelsen til Skat ikke mere har Hjemmel efter Skatteloven. — Ved Ansættelsen til *Statsskat* er Reglerne saadan, at der for alle Indtægter under 5000 Kr. kan fradrages 1200 Kr. paa Landet og i Købstæderne 1400 Kr. Dette betød tidligere, at Rentemodtagerne i Almindelighed ikke var statskattepligtige, hvorimod de efter de nugældende Rente-

satser kan komme af med ikke helt ubetydelige Beløb ogsaa i Statsskat.

Endelig er der den mellemkommunale Beskatning, hvor Reglen er, at de første 1200 Kr. er skattefri, men ogsaa her medfører de forhøjede Rentesatser (se ovenfor), at Rentemodtagerne beskattes. Der er Eksempler paa, at Ægtepar i en Købstad kan komme af med en samlet Skat paa 160 à 170 Kr.

Vi anlægger fra radikal Side den Betragtning, at Staten i Forholdet til Gamle og Invalider ikke bør give med den ene Haand og tage med den anden. Naturligvis bør de ansættes til Kommuneskat for at de kan bevare deres Stemmeret, men kun til nogle ganske faa Kroner ligesom før i Tiden. Der maa da med andre Ord gennemføres en Ordning, hvorved deres skattepligtige Indkomst kommer saa langt ned, at det frie Ligningsskøn kan anvendes paa dem, og *vi foreslaar derfor, at 50 % af alle Alders- og Invaliderende-Indkomster skal være skattefri.*

Iøvrigt er det vort Partis Opfattelse, at Skatte-Fradragsreglerne af 1937 snarest maa ændres saaledes, at *alle* Indtægter af tilsvarende Størrelse eller Art som Rentemodtagernes kan faa en haardt tiltrængt Skattelettelse, det gælder bl. a. Folk, der lever af en lille Opsparingsrente, smaa Pensioner o. lign.

Raadighedsbeløbet maa forhøjes.

Efter Loven af 4. Juli 1946 er det Raadighedsbeløb, som Socialudvalgene frit kan raade over som en ekstra Haandsrækning til Rentemodtagere, fastsat til 5 pCt. af Alders- og Invaliderentens *Grundbeløb*. Det var under Besættelsen oppe paa 15 pCt. af Grundbeløbet, men da dette forhøjedes samtidig med, at der indførtes flere *faste* Tillæg til Renten, mente man at kunne nedsætte Raadighedsbeløbet til de nævnte 5 pCt. af Grundbeløbet.

Der er imidlertid, saaledes som ogsaa vor Ordfører udtalte under Behandlingen af Rabatkortforslagene sidste Efteraar, ingen Tvivl om, at mange Rentemodtagere, i første Række saadanne, som kun har Renten at leve af, kan trænge til en ekstra Haandsrækning, bl. a. fordi saa godt som alting er blevet dyrere og dyrere siden Lovens Ikrafttræden. — I Overensstemmelse med disse Synspunkter er det da, at vi foreslaar Raadighedsbeløbet sat op til 8 eller maaske endog 10 pCt. af Grundbeløbet, idet det saa samtidig bør præciseres

i Loven, at Forhøjelsen kommer først og fremmest de Gamle og Invalidere tilgode, som ikke har Arbejds- eller andre Indkomster ved Siden af deres Rente.

Vort Parti vil drage Omsorg for, at Forslag til Gennemførelse af de Tanker, som er omtalt her, altsaa baade med Hensyn til Skattelettelse og Forhøjelse af Raadighedsbeløbet, vil blive ført frem paa Rigsdagen ved snarest givne Lejlighed, medens det tredie Punkt, Opførelse af flere Aldersrenteboliger, jo desværre er afhængig af, hvornaar en væsentlig Bedring af Materialesituationen indtræffer.

Skattelov og Fradragsregler.

Skatteloven af 8. Juni 1912 indførte et Fradrag for Hustruens Indkomst ved selvstændig Virksomhed. Motiveringen var, at dette skulde være en Kompensation for de forøgede Husholdningsudgifter paa Grund af Hustruens Fraværelse fra Hjemmet. Fradraget sattes i Forhold til det almindelige Manden tilkommende skattefrie Fradrag, saaledes at et Beløb svarende til Halvdelen af dette udgjorde Maksimum for Hustrufradraget. Det skattefrie Fradrag var imidlertid dengang fast — maksimalt 800 Kr. — og tilkom enhver Skatteyder uden Hensyn til Indkomstens Størrelse, og der kunde altsaa inden for enhver Indkomst beregnes et Hustrufradrag af indtil 400 Kr.

Regelen om Hustrufradragets Afhængighed af Mandens bibeholdtes, da Statsskatteloven af 10. April 1922 indførte de nugældende Regler om det bevægelige Forsørgerfradrag. Dette betød i første Omgang en væsentlig Forbedring for de laveste Indkomstgrupper, idet Maksimum for Hustrufradraget derved hævedes til 800 Kr., svarende til Halvdelen af højeste Forsørgerfradrag, men for de højere Indkomstgruppers Vedkommende betød det en Forringelse, idet Maksimum for Hustrufradraget nu aftog i Takt med det faldende Forsørgerfradrag for Indkomster over 5000 Kr. og helt forsvandt, naar Indkomsten naaede 10.000 Kr.

Siden 1922 var dette Fradrag ikke forhøjet, og efter hele den Prisudvikling, der havde fundet Sted, kunde Fradraget ikke i nogen Maade siges at være en „Kompensation for de forøgede Husholdningsudgifter paa Grund af Hustruens Fraværelse fra Hjemmet“. Det radikale Venstre havde da ogsaa gentagne Gange i Folketinget taget til Orde for, at der maatte indføres et rimeligt Fradrag for Hustruens Indkomst ved Selverhverv, saaledes udtalte vor Finanslovordfører *Bertel Dahlgaard* ved Finanslovdebatten i Efteraaret 1946, at vort Parti agtede at fremsætte Lovforslag herom, hvis ikke Finansministeren snarest gjorde det, ligesom *Kirsten Gloerfelt-Tarp*

saavel ved Finanslovdebatten i Vinteren 1945—1946 som ved Finanslovdebatten i Efteraaret 1946 rejste Krav om Ændring.

Da Finansministeren i December 1946 fremsatte det aarlig tilbagevendende Forslag om midlertidige Ændringer i Reglerne om Paaligning af Indkomst- og Formueskat til Staten for det kommende Skatteaar, indeholdt dette en Bestemmelse om, at det skattefrie Fradrag for Hustruens Indkomst ved selvstændig Virksomhed for Skatteaaret 1947—48 sættes til Halvdelen af Hustruens Indkomst ved nævnte Virksomhed dog højst 2000 Kr.

Ved denne Ændring skulde der dels ske en Ajourføring af de tidligere indførte Satser, saaledes at Satserne kom til at svare bedre til Prisniveauet; dels vilde den urimelige Sammenkæden med Forsørgerfradraget blive ophævet, og Fradraget skulde ikke nu mere være begrænset til Tilfælde, hvor Ægtefællernes samlede Indtægt var under en vis Størrelse.

Der var Enighed om, at Spørgsmaalet, hvorvidt *Sambeskatning* af Ægtefællerne bør opretholdes, burde vente til Skattekommissionen havde taget Stilling hertil. Alle Partier var imidlertid ogsaa enige i, at den herskende Mangel paa Arbejdskraft gjorde det paakrævet, at der hurtigst muligt gennemførtes en Ændring i Ligningsreglerne, saaledes at den gifte Kvinde ikke paa Grund af Skattereglerne afholdt sig fra at tage Arbejde.

Maksimumsbeløbet for Fradraget, 2000 Kr., var ifølge Bemærkningen til Lovforslaget fastsat efter et Skøn over, hvad det koster at erstatte Hustruens Arbejde i Hjemmet med lønnet Arbejdskraft og sat til det Mindstebeløb, som „Normaludgiften til Løn, Kost og Logi til en fast huslig Medhjælp efter de nu herskende Prisforhold kan antages at repræsentere med Gennemsnit for hele Landet“. Ved 1. Behandling i Folketinget udtalte vor Ordfører *Axel Sørensen*: „Om det saa skal være det Beløb, der foreslaas i Lovforslaget eller man skal gaa videre — ja, det maa afgøres i Udvalget“, og *Kirsten Gloerfelt-Tarp* gav Udtryk for, at denne Normaludgift i Dag er større, men selv om den ikke er det, saa er Normaludgiften til den Medhjælp, som en Husmoder har, der har en hel Arbejdsdag optaget uden for Hjemmet, væsentlig større end dette Beløb, idet hun ikke kan nøjes med en hvilken som helst huslig Medhjælp, men maa have en særlig kvalificeret Hjælp, ligesom Husholdningen som Regel fordyres paa andre Maader, hvor Husmoderen ikke selv kan tage Del i Husholdningen. Fru *Gloerfelt-Tarp* udtalte:

„Naar man ser det betydelige Arbejde, som den hjemmearbejdende Husmoder i mange Tilfælde udfører, ud over Madlavning og Rengøring, med at holde Hjemmet og Tøjet vedlige, ja, med at sy Tøj til sig selv og Familien m. m., forstaar man, at 2000 Kr. ikke paa langt nær kan siges at dække Normaludgiften ved, at Hustruen har Udeerhverv“. Hun foreslog, at Maksimumfradraget forhøjedes til f. Eks. 3000 Kr.

Det konservative Folkeparti stillede ved 2. Behandling i Folketinget Forslag om at forhøje Maksimumsbeløbet for Fradraget til 4000 Kr. Vort Parti stemte mod dette, og Fru Gloerfelt-Tarp undlod at stemme, idet hun ikke kunde stemme for denne Forhøjelse bl. a. af den Grund, at den vilde medføre en efter hendes Mening uforholdsmæssig Begunstigelse af de økonomisk bedst stillede.

Forslaget blev herefter enstemmigt vedtaget, som det var forelagt.

Naar Hustruen deltager i Mandens Erhverv.

Lovbestemmelsen om Hustrufradraget for Indkomst ved selvstændig Virksomhed gør det imidlertid paakrævet, ogsaa at søge Foranstaltninger indført til *Lettelse af Skattebyrder, hvor Hustruen deltager i Erhvervsarbejde i Mandens Bedrift.* Om dette udtalte Fru Gloerfelt-Tarp, at „det omhandlede Hustrufradrag medfører en Uretfærdighed over for de Hjem, hvor Hustruen arbejder med i Mandens Virksomhed. Det er navnlig inden for Landbruget og Detailhandelen, at Hustruen tager sin Del af Erhvervsarbejde i Bedriften. Der burde her kunne indrømmes et Fradrag, saaledes at Hustruens Løn sættes til det, som betales for samme Arbejde, naar det udføres af fremmed Arbejdskraft. Jeg er klar over, at der frembyder sig mange praktiske Vanskeligheder ved Gennemførelsen af en saadan Ordning, som ikke let lader sig kontrollere, og jeg forstaar derfor, at man ikke paa nuværende Tidspunkt vil kunne gennemføre en Ordning, men jeg gaar ud fra, at Finansministeren sikrer sig, at Skattekommissionen tager dette Spørgsmaal med i sine Overvejelser for at søge at finde en tilfredsstillende Løsning“.

Andre Fradrag.

Angaaende det gældende *Børnefradrag* og *Forsørgerfradrag* pegede Udvalgsbetænkningen paa det ønskelige i en særlig Aldersgrænse med Hensyn til Børnefradraget, hvor Uddannelsesformaal taler derfor, og har i Samraad med Finansministeren henstillet, at Spørgsmaalet om Forsørgerfradrag drøftes i Skattekommissionen og evt. føres frem til en Løsning, idet det er Udvalgets Opfattelse, at de nuværende Fradrag bør forhøjes.

En særlig Lov indførte, at Fradragsreglerne for Hustruens Indkomst ved selvstændig Virksomhed ogsaa skulde gælde ved Ligningen af *fælleskommunal Indkomsskat*. Hvad den *kommunale* Ligning angaar, vedtoges en Lov for København, Frederiksberg og Gentofte og en for de øvrige Kommuner, ifølge hvilke Kommunerne bemyndigedes til at anvende Hustrufradrag af indtil samme Størrelse som efter de til enhver Tid gældende Regler er fastsat ved Paaligning af Indkomstskat til Staten.

Hustruens Underskrift paa Selvangivelsen.

Under 1. Behandling af Lovforslaget vedr. Paaligning af Indkomst- og Formueskat til Staten rejste Fru *Gloerfelt-Tarp* Kravet om, at begge Ægtefæller skulde underskrive Selvangivelsen, saaledes at Underskriften skal betyde, at Hustruen attesterer, at det, der er opgivet vedr. hendes Indtægt, er rigtigt, og Manden de tilsvarende for sin Indtægts Vedkommende. Denne Regel skulde gælde i alle Tilfælde, altsaa ogsaa naar Hustruen ikke har selvstændig Indtægt. I saa Tilfælde betyder hendes Underskrift, at det er rigtigt, at hendes selvstændige Indtægt er Nul, og man opnaar da tillige, hvad jeg vil mene er naturligt og i Traad med den Ligestilling mellem Kønnene, som dansk Lovgivning iøvrigt gør sig til Talsmand for, at Hustruen faar Kendskab til Familiens Indtægt.

Finansministeren var personlig enig med Fru *Gloerfelt-Tarp*. I Udvalget mente man imidlertid, at dette Spørgsmaal vistnok maatte overvejes yderligere. *Axel Sørensen* udtalte ved 2. Behandling i Folketinget, at Det radikale Venstre er enigt i Ønskeligheden af, at Hustruen faar Pligt til at underskrive Selvangivelsen og beklagede, at der ikke havde kunnet opnaas Tilslutning til det.

Offentlig Skolebespisning.

Lovforslaget om, at den offentlige Skolebespisning skulde omfatte hele Aaret, blev fremsat af Regeringen i Landstinget den 22. Januar 1947.

Ved 1. Behandling af Forslaget — der iøvrigt anbefalede fra alle Sider — fremsatte den radikale Ordfører (Lan-ning) bl. a. følgende Udtalelse:

„Men for mig er det vigtigere, at der i Henhold til Forsorgsloven stadig bestaar en anden Begrænsning i Skolebespisningen, en anden Begrænsning, der praktiseres saaledes, at kun Børn af Forældre, hvis Indtægt ligger under Sygekassegrænsen, kan nyde godt af den gratis Skolebespisning. Udtrykt i Tal betyder det f. Eks. for Københavns Vedkommende, at de ca. 95 pCt. af Børnene i København har Adgang til gratis Skolebespisning; Procenten kan vel variere lidt, men ligger formentlig deromkring de fleste Steder. Altsaa med andre Ord: kun 5 pCt. udelukkes fra den vederlagsfrie Bispisning. Disse sidste 5 pCt. kan nu efter en Ordning, som det er lykkedes at naa til for et Par Aar siden eller saa, faa Lov til at deltage imod at betale for det; det gælder i hvert Fald i København. Denne Ordning er bedre end slet ingenting. Men ser man paa Skolebespisningen først og fremmest som en Foranstaltning af sundhedsmæssig og folkehygiejnisk Karakter og mener, at de Hensyn, der rækker videre end det rent forsorgsmæssige, maa være afgørende her, bør man efter vort Skøn slette dette Skel mellem de in casu 95 pCt. og de resterende 5 pCt. af Børnene og give de sidste 5 pCt. den samme Ret, altsaa Tilbud om at deltage i den vederlagsfrie Skolebespisning. Dette har man været saa fornuftig at gøre, for saa vidt angaar den gratis Tandbehandling i Skolen og maaske ogsaa paa andre Omraader; dér er der lige Adgang for alle Børn, hvad der utvivlsomt er af stor Værdi i sundhedsmæssig Henseende. Lad mig blot til Støtte for vort Standpunkt henvise til **Skolehygiejnekommissionens Betænkning af 1937**, hvor man meget stærkt gaar ind for tilsvarende Synspunkter og fremhæver, at Skolebespisningen først og fremmest bør ses som en ernæringshygiejnisk Foranstaltning, og at alle derfor bør have Adgang til at deltage i den.“

Han beklagede — fra et socialt-liberalt Synspunkt — Opretholdelsen af et Skel af denne Karakter. „Vi er Tilhængere af at slette saadanne Skel. De er aldrig af det gode, og det gælder specielt, naar det som her drejer sig om Børn i samme Skole.“ „Den Skatteprogression, vi har i dette Land, gør det ogsaa fuldt forsvarligt, forekommer det mig, at stryge dette Skel, denne Deling af Børnene.“

Subsidiært stillede han Forslag om at give Kommunerne Hjemmel, men ikke Pligt til at give Adgang for alle Børn.

Forslaget gik i Udvalg, hvor Venstre valgte Formanden. Forhandlingerne her blev imidlertid trukket saadan i Langdrag, at Lovforslaget ikke naaede frem til yderligere Behandling inden Rigsdagsferien.

De gamle Pensionister.

Pensionsordningen for Tjenestemændene er af meget gammel Dato, og gennem Aarene har der været givet en lang Række højst forskellige Pensionslove for de forskellige Grene af den offentlige Tjeneste, Ordninger, der gav forskellig Pension og ogsaa vekslende Bidrag fra Tjenestemanden selv, snart $2\frac{1}{2}$ % af Lønnen, saa 3 %, saa 5 % o. s. v., mod Pension beregnet efter den Løn, som Tjenestemanden havde *ved sin Afgang fra Tjenesten*. Det er klart, at det Grundlag, paa hvilket Tjenestemændenes Pension beregnedes, maatte være højst uensartet, og hertil kommer, at et stort Antal Stillinger under Staten gennem de mange Aar fuldstændig har skiftet Karakter, fordi Kravene til deres Indhaveres Uddannelse og Arbejde efterhaanden var blevet helt forskellige fra de Krav, der stilledes, da den paagældende Stilling i sin Tid oprettedes.

Da Statens Lønningskommission i 1946 afsluttede sit Arbejde, var man fra alle Sider enig om, at Spørgsmaalet om en Forbedring af Pensionisternes Kaar ikke var denne Kommissions Opgave, men at Sagen paa den anden Side maatte tages op snarest, og dette anbefalede Kommissionen i sin Betænkning. Pensionisternes Organisation henvendte sig til Regering og Rigsdag, og Regeringen nedsatte den 14. Aug. 1946 et Udvalg, der skulde overveje Stillingen for de Pensionister, der var afskedigede, før den nye Tjenestemandsløvs af 1946 traadte i Kraft. I Udvalget sad Repræsentanter for Tjenestemændenes Organisationer og for Pensionisternes Organisation, og Udvalget afgav efter ca. 2 Maaneders Forløb en *enstemmig* Betænkning med Forslag til ny Pensionsordning.

Der blev under Sagens Behandling fra Pensionisternes Side fremsat Ønske om, at de, der var pensionerede efter ældre Regler, skulde overgaa til Pensionering efter den nye Tjenestemandsløvs Pensionsbestemmelser og saaledes ligestilles med dem, der fremtidig blev pensionerede efter den

nye Lov; men dette Ønske blev ikke imødekommet af Udvalget. Man ræsonnerede som saa: Tjenestemanden træder i kontraktligt Forhold til Staten ved sin Ansættelse og paa de Vilkaar, som under hans Tjenestetid til enhver Tid er gældende, heri ogsaa indbefattet Pensionsbestemmelserne. Naar han ved sin Afgang faar sin Pension beregnet efter sin Stilling og efter det Bidrag, han har ydet, har Staten opfyldt sin Del af Kontrakten, uanset om der senere kommer nye Tjenestemands- og Pensionslove. Man vilde jo derved komme til at udbetale Pension af en Lønning, som Tjenestemanden aldrig havde haft, og efter Bidrag, han aldrig havde betalt. Udvalget anbefalede imidlertid, at der til Pensioner, der var tilstaaet før 1. April 1946, blev ydet saadanne Tillæg, at Pensionerne blev bragt op i passende Forhold til det almindelige Lønniveau, der var fastlagt ved den nye Tjenestemandslov af 1946, og samtidig opstillede Udvalget et Forslag, der gennemførte en vis Ensartethed i selve Systemet. Alle Børnepensioner blev forhøjet. Svagheden ved Forslaget var, at det i Øjeblikket kom til at virke uensartet — ikke alle fik nogenlunde ensartede Tillæg. Gennemsnitlig fik Pensionisterne godt 300 Kr. Tillæg pr. Aar — men de, der i Forvejen var nogenlunde godt stillet, fik mindre, mens de, der var relativt daarligere stillet, fik mere — alt i Forhold til de Pensionsordninger, de i sin Tid var blevet pensioneret efter. Reguleringen skete ogsaa saaledes, at det paa Forhaand blev slaaet fast, at ingen Pensionist maatte faa mindre end efter tidligere Ordninger.

Der var „forlods“ givet Pensionisterne 2 Portioner Reguleringstillæg fra 1. April 1946. Disse 2 Portioner (gennemsnitl. ca. 240 Kr. pr. Aar) berørtes ikke af Nyordningen og maa saaledes regnes med i den alm. Forbedring af Pensionisternes Kaar.

Forslaget var tiltraadt af Tjenestemændenes og af Pensionistforeningens Rtrpræsenter — derunder af Danmarks Lærerforenings Repræsenter.

Det Forslag, som Regeringen fremsatte, var enslydende med Udvalgets Forslag, og det blev ved 1. Behandling i Folketinget tiltraadt af *alle* Partier.

Ordningen fik tilbagevirkende Kraft fra 1. April 1946. Merudgiften er ca. 8 Mill. Kr. aarlig.

Der er f. T. ca. 22,000 Statspensionister.

Bankers og Sparekassers Kassebeholdninger.

Handelsminister Willemoes fremsatte d. 27. Februar 1947 Forslag til Lov om Forlængelse af midlertidig Lov Nr. 343 af 8. Juli 1943 om Tillæg til Lov om Banker og en tilsvarende Lov om Sparekasser.

Bag den lange Titel skjuler sig Statens Bestræbelser for at hindre Inflationen i yderligere Udfoldelse. Loven har hvert Aar siden 1943 været forlænget uændret, og Nationalbanken foreslog ogsaa Loven uændret forlænget i Aar, men Handelsministeren fulgte en Henstilling fra Banker og Sparekasser om Lempelser. Pengeinstitutterne havde ønsket den meget generende Bestemmelse om, at en væsentlig Del af den likvide Kassebeholdning skulde baandlægges, ophævet, men det kunde Ministeren ikke gaa med til. Derimod foreslog han Bindingsbestemmelserne lempet med ca. 50 %, og efter en Udvalgsbehandling blev de to Lovforslag vedtaget paa dette Grundlag af Venstre, Radikale og Konservative, hvorimod Socialdemokrater og Kommuniste havde ønsket at følge Nationalbanken, og de stemte derfor imod.

Den praktiske Værdi af Bindingsbestemmelsernes Halvering er, at Banker og Sparekasser fik frigivet ialt ca. 1 Milliard Kr. af deres Kassebeholdning, og Motiveringen herfor var, at Engangsskat, Værnemagerbøder m. m. krævede meget store Udtræk, vistnok ca. 2 Milliarder.

Rasmussen-Gylling henstillede under Lovenes Behandling, at der blev taget Hensyn til de smaa Pengeinstitutter med en Indskudskapital paa ca. 1 Mill. Kr. Pengebindingen begynder nemlig først ved 1 Mill. Kr. Indskud, men Bindingen bliver straks kraftig, da den regnes i Procent af Stigningen fra 1942. Handelsministeren gjorde gældende, at ved Nedsættelsen af Procenterne til det halve blev disse Pengeinstitutter hjulpet.

Omsætningsafgiften af Motorkøretøjer

Finansminister Thorkil Kristensen fremsatte d. 21. Januar 1947 et lille Lovforslag i Folketinget om en Ændring af Omsætningsafgiften af Motorkøretøjer. Ændringen gik ud paa, at Afgiften i Fremtiden kan betales kontant og ikke i Stempelmærker. Det var Toldvæsenets Rationaliseringsudvalg, der havde fundet denne Ændring praktisk, og da Kontrolforanstaltningerne ikke blev svækket ved Ændringen, ønskede Ministeren den gennemført. Den vilde nemlig ogsaa betyde en Lettelse for Publikum. Det understregedes i Forelæggelsestalen, at den sædvanlige Kredit paa 4 Maaneder ikke berørtes af Lovforslaget.

Den lille praktiske Foranstaltning fik Tilslutning fra alle Sider.

Loven om Stempelafgift.

Finansminister Thorkil Kristensen forelagde d. 27. Februar 1947 endnu et Forenklingsforlag, der samtidig betød en Decentralisation af Administrationen vedrørende Stempelafgiften.

Hidtil har Amterne kun kunnet afgøre Stempelbøder paa indtil 25 Kr., og da Bøden i Reglen er 5 Gange Forseelsen, var der altsaa Tale om meget smaa Forseelser.

Efter det nye Lovforslag kan Amterne ogsaa afgøre større Sager, uden at nogen Grænse for Bødens Størrelse er lovfæstet. Det vil dog vel ogsaa være saadan i Fremtiden, at de helt store Sager afgøres af Finansministeriet for at faa en Linje i Sagernes Behandling.

En anden Ændring bød Lovforlaget paa. Det har hidtil været Praxis, at Bortlodninger i velgørende Formaal blev fritaget for Stempelafgift, naar Bortlodningen ikke omfattede Lodsedler for mere end 15,000 Kr. Nu foresloges, at der ikke i Fremtiden skal indsendes *Andragender* i saadanne Tilfælde, og ved større Bortlodninger tillodes det Amterne at give Stempelfrihed for de første 15,000 Kr. Lodsedler. I ganske enkelte Tilfælde kan *Finansministeren* helt fritage saadanne store Bortlodninger for Stempelafgift. Lovforslaget fik udelt Tilslutning.

Funktionærloven.

I 1938 gennemførtes for første Gang en Funktionærlov — Lov om Retsforholdet mellem Funktionær og Arbejdsgiver — i Danmark. Lovens Revision skulde finde Sted i 1941—42, men blev paa Grund af Krigen udsat, indtil Socialministeren i 1946 nedsatte en Kommission, i hvilken de 5 store politiske Partier — sammen med Repræsentanter for Arbejdsgivere og Funktionærer — fik Sæde. Denne Kommission er meget nær ved Afslutningen af sit Arbejde, og Revisionen af Loven skal herefter ske senest i Rigsdags-samlingen 1947—48.

I dette Arbejde har vort Parti lagt megen Vægt paa, at Funktionærlovens Retsregler videreføres til yderligere Beskyttelse af Funktionærerne efter følgende Linjer:

1) Gennemførelse af en alm. Pensionsforsikring, saaledes at den opnaaede Pensionsret „flyttes“ med Funktionæren, hvis denne skifter Plads,

2) at stille Funktionærerne gunstigere end hidtil i Tilfælde af Sygdom,

3) at tilvejebringe en vis Betyggelse for Funktionæren i Tilfælde af Militærindkaldelse,

4) at fastslaa, at Indgaaelse af Ægteskab og Barnefødsel ikke er Afskedigelsesgrund, og

5) en Videreførelse af Lovens Bestemmelser om Forhandlingsret i Retning af Oprettelse af en Voldgiftsret ved Stridsspørgsmaal.

Arbejdstekniske Ungdomsskoler.

Under den store Arbejdsløshed i 30erne foretog man en Optælling, der viste, at mellem $\frac{1}{3}$ og $\frac{1}{4}$ af de arbejdsløse Mænd var mellem 18 og 25 Aar.

I Erkendelse af Ledighedens demoraliserende Virkninger — særlig i de unge Aar — gennemførtes i 1933 den første Lov om særlige Foranstaltninger til Modvirkning af Ungdomsarbejdsløsheden. Denne Lov byggede paa Frivillighed.

Ved Loven af 1938 foretoges en principiel Ændring, der blev fastholdt ogsaa i Loven af 1940 om Ungdomslejre og den nu ændrede Lov af 1947. Herefter henvises til Ungdomslejre for alle saadanne ugifte Arbejdsløse mellem 18 og 25 Aar, der selv fremsætter Ønske derom, eller som har været ledige uafbrudt 2 Maaneder eller i 4 Maaneder indenfor et Aar.

Nægtelse af Henvisningen medfører Bortfald af Understøttelsen. Dette betyder altsaa, at de Unge stilles overfor Valget imellem at tage paa en Ungdomslejr eller selv finde Arbejde.

I Ungdomslejrene bliver de Unge beskæftiget med en Blanding af Arbejde, Undervisning og Sport.

Paa Basis af flere Aars Erfaringer var der oprettet ca. 25 Lejre med Plads til ca. 2200 Unge. Maalet var, at ingen Unge skulde gaa ledige i en længere Periode. Desuden blev Ungdomslejrenes Arbejde suppleret med særlige Kursus paa Teknologisk Institut for faglærte unge Arbejdsløse og Anbringelse med Statsstøtte i egnede Landbohjem (gode Læresteder).

Mange Tusinde Unge har ved denne Lovgivning faaet Mulighed for at bevare og yderligere udvikle Arbejdsevnen og nyttige Kundskaber. Gennem Undervisningen erfarede man, at den gav størst Resultat, naar den var praktisk betonet og blev givet i Tilknytning til det praktiske Arbejde.

I de sidste Krigsaar samt Efterkrigsaarene har der kun været Brug for en ret lille Del af Lejrene til unge Arbejds-

løse. En væsentlig Del har derfor været anvendt til andre Formaal: Flygtninge, Børneforsorgen o. m. a.

Der er nu til Børneforsorgen, Fængselsvæsnet og andre Formaal sket Afhændelse af over Halvdelen af Lejrene, saaledes at der for Tiden er Plads og Personale til 800—1000 Deltagere.

Man har ment, at der selv i arbejdsknappe Tider vil være Behov for et begrænset Antal Pladser, dels for Unge, der har særlige Tilpasningsvanskeligheder, dels for Sæsonarbejdsløse i Vintermaanederne. Desuden er der altid i Sommertiden fuldt Brug for Lejrene til Kursus, Ferie for Svagbørn o. m. a.

Ved den i Foraaret 1947 skete Videreførelse af Loven er der sket visse Ændringer. De vigtigste er: Navnet er ændret fra *Ungdomslejre* til *Arbejdstekniske Ungdomsskoler* for derved at markere den Karakter, de efterhaanden har udviklet sig til. I Tilknytning til f. Eks. Anlæg af en Vej foretages en Beskrivelse af Arbejdet og alle de af Arbejdet følgende Beregninger med Strejftog ind i Geologi og Produktionslære. Undervisningen er lagt saa bredt an, at der ogsaa — som paa Højskolen — bliver Mulighed for at vække almene Interesser. For at give bedre Plads end før til Undervisningen er Arbejdstiden nedsat fra 40 til 36 Timer ugentlig, og Undervisningstiden er forøget tilsvarende til gennemsnitlig et Par Timer daglig. Hertil kommer Sport.

Henvisningsperioden, der tidligere var mindst 6 og højst 12 Maaneder, er nedsat til mindst 4 og højst 9 Maaneder. De nu fastsatte Tidspunkter er bedre i Overensstemmelse end tidligere med indhøstede Erfaringer om Opholdets faktiske Varighed. Som hidtil afgaar Deltagerne, naar Henvisningsperioden udløber, eller der tilbydes dem Arbejde, som dog ikke maa være af rent midlertidig Art.

Betalingen var tidligere 13—17 Kr. ugentlig (Akkordarbejde indenfor disse Rammer) plus gratis Kost og Logi samt Hjemmetøj og Arbejdstøj.

Man erfarede imidlertid, at mange Deltagere undervurderer Værdien af gratis Ophold og Tøj.

Aflønningen er nu ændret saaledes, at Arbejdet i størst mulig Udstrækning gives som Akkordarbejde til de almindeligt gældende Akkordsatser. Den kortere Arbejdstid medfører, at Lønnen vil ligge noget under den gennemsnitlige normale Fortjeneste og Interessen i at søge normalt Arbejde stadig være til Stede. I Gennemsnit regner man med, at de Unge i Lejrene — paa Grund af ringere Færdighed — kan

præstere ca. 80 % af normal Arbejdsydelse. Da Arbejdstiden — 36 Timer ugentlig — er $\frac{3}{4}$ af det normale, skulde Fortjenesten gennemsnitlig være ca. 60 % af det, der er normalt efter Satserne. Men der er naturligvis Udsving afhængig af de enkeltes Færdigheder.

For Arbejder, der ikke egner sig til Akkord, fastsættes en Timeløn, der staar i normalt Forhold til Akkordfortjenesten.

For Kost, Logi og Beklædning vil der normalt blive fra-draget Lønnen ca. 30 Kr. om Ugen.

Som Supplement til de arbejdstekniske Ungdomsskoler er der tilvejebragt Hjemmel for Beskæftigelsesforanstaltninger paa Hjemstedet for 18—25-aarige Arbejdsløse. Dette er en „Reserveforholdsregel“, der i en Arbejdsløshedssituation vil kunne tage Topbelastningen uden at medføre nye Kapital-anlæg. De faglige Kursus under Teknologisk for faglærte Unge videreføres.

Endelig ydes der i Henhold til en særlig Paragraf Tilskud til Husholdningskursus for 14—18-aarige Piger, der har Formiddagsplads i Huset.

Kommunisterne gik imod Loven, navnlig fordi de var imod, at Nægtelse af at efterkomme Henvisningen kunde medføre Tab af Understøttelse. De ønskede Tilgangen gjort helt frivillig og stillede Forslag herom.

Til dette Synspunkt kan bemærkes, at der ikke er noget urimeligt i at kræve af arbejdsløse Ungdom, at den ved Op-hold paa Ungdomslejren selv maa gøre en Indsats for at bevare og udvikle Arbejdsevne og Dygtighed og derved blive bedre i Stand til at klare sig selv. Det er en rimelig Modydelse til Gengæld for den Støtte, Samfundet yder. Kom-munisterne stemte imod Loven, der blev vedtaget med de øvrige Partiers Stemmer.

Den store Jordreform.

Endelig — den 19. April 1947 — altsaa kort før Rigsdagssamlingens Afslutning fremsatte Landbrugsminister *Erik Eriksen* sit Jordlovsforslag. I Kommissionen havde der været Enighed om, at de ca. 50 Jordlove, der efterhaanden gjorde hele Administrationen paa dette Omraade uoverskuelig, burde samles i en, og man opnaaede ogsaa Enighed om de fleste Paragraffer i det store Lovkompleks. De nye Bestemmelser omtales andet Steds, og her skal kun berøres de Synspunkter, der er gjort gældende om *Lovens Par. 8*. Den handler om Fremskaffelsen af Jord og er saaledes den principielt afgørende.

Landbrugsministeren har i sit Forslag medtaget det radikale Ønske om, at Staten faar Forkøbsret til alle Ejendomme, hvis Grundværdi er 40,000 Kr. eller derover, *men Forkøbsretten er i hans Forslag ikke mere effektiv, end at hvis en Sælger kan finde en Køber, der vil give mere, faar Statens Jordlovsudvalg ikke Ejendommen*. En saadan Køber findes vist i de fleste Tilfælde, hvis Staten ikke skal gaa ind i den rene Prisopskrining for Landbrugsejendomme.

Fra radikal Side føler man sig ikke tilfredsstillet af denne Forkøbsret, og endnu mindre tilfredsstillet er man af Afsnit 6 i Paragraffen. Her hedder det: „De i Stk. 1, 2, 3 og 4 (Forkøbsret ved Brand, Tvangsauktion og Ejendomme, der passer til Tillægsjord) omhandlende Bestemmelser kommer dog ikke til Anvendelse, saafremt Ejendommen eller det fraskilte Areal overdrages til Ejerens (Afdødes) Ægtefælle, Livsarvinger, Forældre, Søskende eller Søskenes Arvinger.“

Dette Afsnit sikrer de store Godser i Landet mod en Udstykning, hvorimod Stk. 1 om Statens Forkøbsret — hvis den skulde have nogen praktisk Værdi, hvad Landbrugsministeren hævdede — vilde medføre, at Landets jævnt store Bøndergaarde efterhaanden blev udstykket.

En Jordlov, der sikrede de store Godser og udstykkede Bøndergaardene, vilde Det radikale Venstre ikke være med til, og i Kommissionen foreslog N. P. Andreasen, Niels Frederiksen og Karl Skytte et *Ændringsforslag til Par. 8* gaaende ud paa, at Statens Forkøbsret til Ejendomme paa 40.000 Kr. Jordværdi og derover blev gjort effektiv paa den Maade, at et Vurderingsnævn skulde fastsætte Prisen, hvis Sælger og Jordlovsudvalg ikke kunde blive enige. Hvis Jordlovsudvalget vilde købe til den af Vurderingsnævnet fastsatte Pris, *skulde* Sælgeren lade Staten faa Ejendommen.

Under de fortsatte Forhandlinger i Slutningen af Rigsdagssamlingen kom imidlertid den Tanke frem fra radikal Side, at man i Stedet for Vurderingsnævnet kunde gøre Forkøbsretten effektiv paa den Maade, at *man simpelthen fastsatte, at Staten ved en Handel havde Ret til at gaa ind i Købers Sted til den mellem Sælger og Køber vedtagne Pris.* Man maatte dog saa sikre sig, at denne Pris ikke paa Skrømt fastsattes for højt; men baade de juridiske Myndigheder og Ligningsmyndighederne mente, det var muligt at gennemføre effektive Kontrolforanstaltninger herimod.

Med Undtagelse af Venstre og Konservative havde de øvrige Partier sluttet sig til den første radikale Ændring af Forkøbsbestemmelserne, Socialdemokraterne endog i meget varme Vendinger, men den sidste Ændring fik Tilslutning fra alle Sider og kunde være blevet gennemført, før Samlingen sluttede. *Det radikale Venstre vilde selvsagt dog ikke gaa med til et Forslag, der blot sikrede Halvdelen af Udstykningsforslaget, da vi maatte regne med den Mulighed, at det saa vilde blive vanskeligere at gennemføre den sidste Halvdel, Udstykningen af Godserne.*

De store Ejendomme.

Som nævnt sikrede Landbrugsministerens Forslag de store Godser mod Udstykning, idet der efter hans Forslag ikke skulde afstaas Jord ved Arveovertagelse.

Det radikale Venstre stillede derfor i Kommissionen et Ændringsforslag, der vil bringe Godserne med ind i den almindelige Udstykning.

Dette Forslag gaar ud paa, at der *skal* afstaas en vis Procent af Jorden ved Familieoverdragelse, hvis Statens Jordlovsudvalg er interesseret deri. Afstaaelsen sker efter følgende Regler:

Hvis den samlede Grundværdi udgør:	kan der kræves afleveret Arealer, som svarer til:
40.000— 49.999 Kr.	10 pCt. af Grundværdien,
50.000— 59.999 —	5.000 Kr. Grundværdi + 20 pCt. af Grundværdi mellem 50.000—60.000 Kr.,
60.000— 69.999 —	7.000 Kr. Grundværdi + 30 pCt. af Grundværdi mellem 60.000—70.000 Kr.,
70.000— 79.999 —	10.000 Kr. Grundværdi + 40 pCt. af Grundværdi mellem 70.000—80.000 Kr.,
80.000— 99.999 —	14.000 Kr. Grundværdi + 50 pCt. af Grundværdi mellem 80.000—100.000 Kr.,
100.000—149.999 —	24.000 Kr. Grundværdi + 60 pCt. af Grundværdi mellem 100.000—150.000 Kr.,
150.000—199.999 —	54.000 Kr. Grundværdi + 70 pCt. af Grundværdi mellem 150.000—200.000 Kr.,
200.000 Kr. og derover	50 pCt. af Grundværdien.

Omfatter Overdragelsen flere Ejendomme, kan Jordafstaaelse kræves fra hver enkelte efter foranstaaende Regler.

Ogsaa hvor det drejer sig om *Forpagtningers Udløb*, skulde Staten kunne kræve afstaaet Jord efter ovenstaaende Skala.

Dette Ændringsforslag fra radikal Side har ikke kunnet faa Venstres og Konservatives Tilslutning hidtil.

Under Forhandlingerne i Rigsdagssamlingens sidste Dage nævnte Landbrugsminister Erik Eriksen den Mulighed, at man i Stedet for det radikale Forslag simpelthen skulde vedtage, at ingen maa eje mere end én Ejendom ud over den, han selv driver. Det vilde med et Slag bringe Jord nok frem til Udstykning langt frem i Tiden, idet man jo maa erindre, at de saaledes frigjorte Ejendomme vil komme ind under den almindelige Forkøbsbestemmelse, hvis Staten ikke straks ønsker at købe dem. Det vil dog sikkert volde store Vanskeligheder for Erik Eriksen at faa sit Parti med til saa vidtgaende Bestemmelser.

De „indeklemt“ Husmænd.

Landbrugsministerens Forslag om de smaa Brugs Muligheder for at faa Tillægsjord kunde heller ikke tilfredsstille det radikale Venstre. Forkøbsretten kommer ganske vist til at gælde Ejendomme under 40.000 Kr. Jordværdi, hvis Tremandsudvalgene anbefaler, men da Forkøbsretten jo ikke var noget værd i Ministerens Forslag, vilde der altsaa heller ikke komme Jord frem gennem Forslaget.

Det radikale Venstres Repræsentanter foreslog i Stedet, at en Ejer af en Ejendom med ikke over 8 ha kan henvende sig til Tremandsudvalget, hvis han ønsker mere Jord. Man forsøger først, om det ved Husmandsbrugskommissionens Hjælp er muligt at opnaa en fredelig Ordning med en Ejer af en større Ejendom, men er det ikke det, kan Landbrugsministeriet efter Jordlovsudvalgets Indstilling lade tinglyse paa paagældende Ejendom, at den ved Ejerskifte skal afstaa det ønskede Areal.

Formelt vil en saadan Ordning ikke straks give Jord til det paagældende Husmandsbrug, men i Praksis vil det sikkert forme sig saadan, at Ejeren af den store Ejendom hellere straks sælger Jorden og derved undgaar Tinglysningen.

Den politiske Drøftelse.

Grundlaget for Det radikale Venstres Stilling til Udstykningen er den Kendsgerning, at der gennem Aarene har været en meget stor Tilgang til Byerne. Flugten fra Landet har medført, at Landbruget nu kun beskæftiger noget under $\frac{1}{3}$ af Landets Befolkning, medens Handel og Industri beskæftiger noget over $\frac{1}{3}$. I de kommende ca. 30 Aar maa regnes med en Befolkningstilvækst paa omkring $\frac{3}{4}$ Mill., og hvis man vil undgaa at faa alle disse Mennesker bunket sammen i Byerne, er det nødvendigt, at der skaffes Mulighed for selvstændig Virksomhed paa Landet. En Sammenbunkning af Menneskene i Byerne vil uddybe Kløften mellem den besiddende og den besiddelsesløse Del af Befolkningen til Skade for Balancen mellem Erhvervene og til Skade for den sociale Udvikling i Landet. Dertil kommer, at der i de sidste 10—15 Aar er nedlagt lovligt eller ulovligt 17.000 Brug, der er oprettet i Løbet af 48 Aar.

Selvom man helt ser bort fra den landbrugsøkonomiske Side af Udstykningsspørgsmaalet, maa det erkendes, at Oprettelsen af en Mængde smaa selvstændige Virksomheder paa

Landet giver en Fond af social Lykke, som ikke kan vurderes højt nok, og endelig maa det vist ogsaa erkendes, at det i Fremtiden vil blive vanskeligt for Landbruget at skaffe den nødvendige Arbejdskraft, hvis de unge Mennesker blot henvises til at blive almindelige Lønarbejdere uden Udsigt til selvstændig Bedrift, naar de ønsker at stifte Bo.

Selv Venstre, som er meget lunken i dette Spørgsmaal, erkender disse Synspunkter. Ved Jordlovens 1. Behandling sagde Venstres Ordfører, Gdr. *Einar Simonsen*, med direkte Adresse til de Mennesker, der tvivler paa Udstykningens Værdi: Naar jeg tænker paa det sunde og frie Liv og paa de Omgivelser, Børnene i et saadant Hjem vokser op i, synes jeg, man kan sige: Hvor er det Samfund stærkt og sikkert, der kan skabe mange saadanne Muligheder, fremfor de Samfund, der baserer en Udvikling alene paa industriel Stordrift med tilhørende Kasernebyggeri, selvom dette kan være nok saa moderne og komfortabelt.

Bedre kunde en radikal Politiker ikke have sagt det, men alligevel føler man sig ikke overbevist om Partiet Venstres Interesse for Udstykningen.

Det er saaledes bemærkelsesværdigt, at Venstres Ungdom, der tidligere har talt varmt om Udstykning, ikke med et Ord nævnte Udstykningen i den Udtalelse, Landsmødet udtalte i Sommer. Venstres Blade sprang ogsaa helt over Formandens Beretning om Jordspørgsmaalet i Referaterne fra Mødet. Det kunde tyde paa, at de ældre Politikere har gjort en Indflydelse gældende her.

Det skal nok vise sig, at skal en Udstykningslov af nogen Værdi gennemføres, maa Det radikale Venstre udforme den, og den bliver kun gennemført med maadeholden Begejstring fra Venstre!

Socialdemokraterne har paa Forhaand bundet sig til det radikale Ændringsforslag. Ordføreren, Carl Petersen, Aagerup, udtalte saaledes: Jeg synes, at man her har fundet en fornuftig Løsning af Spørgsmaalet (Forkøbsretten) . . . Det er forøvrigt besynderligt, at den højtærede Minister ikke har akcepteret denne Udformning.

Carl Petersen sluttede med at sige: Jeg tror derfor, at der er de allerbedste Udsigter til, at der kan skabes et Flertal for en Affattelse af § 8, som kommer til at ligge nær op ad det, der er foreslaaet af de radikale Kommissionsmedlemmer, og jeg kan paa mit Partis Vegne tilsige vor Villighed til et Arbejde efter disse Retningslinjer.

Socialdemokratiet og Ekspropriationen.

Kun paa et Punkt var Carl Petersen ikke tilfreds. Han krævede Ekspropriation af Jord til de „indeklemte“ Husmænd, og han søgte at paavise, at Det radikale Venstre og Husmandsforeningerne i 1937 havde været villig til Ekspropriation, og han kunde derfor ikke forstaa Ængstelsen nu. Han søgte ogsaa at opstille et Modsætningsforhold mellem Husmandsforeningerne og Det radikale Venstre nu, men blev sat paa Plads af *N. P. Andreasen, der oplyste, at han i Kommissionen havde stillet sit Ændringsforslag som Formand for De danske Husmandsforeninger og ikke som radikal Rigsdagsmand.* Husmandsforeningerne stod saaledes bag de radikale Ændringsforslag, og naar man ikke vilde gaa med til Ekspropriation, skyldes det, at en Ekspropriationsbestemmelse netop paa dette Omraade vil skabe Uro og Ufred hjemme i Sognene, hvor et godt Naboskab er af stor Værdi i den daglige Tilværelse.

Det viste sig da ogsaa i 1937, at Landbrugsminister Bording ikke turde gennemføre et Forslag om Ekspropriation. Forslaget vilde nemlig øjeblikkelig medføre, at Grundlovens Par. 80 blev bragt i Anvendelse. Denne Paragraf fastsætter, at et Forslag kan bringes ud til Valg og først endeligt gennemføres af det nye Folketing.

Man kan derfor være sikker paa, at Socialdemokraterne efter et Valg nu ikke vilde prøve at gennemføre en Ekspropriationsbestemmelse, da de saa øjeblikkelig skulde ud til Valg igen. Derfor har deres Tale om den specielle socialdemokratiske Kærlighed til de „indeklemte“ Husmænd intet med realpolitisk Fremgangsmaade at gøre.

Der er dog en Ting, man ogsaa maa overveje ved Behandlingen af et Forslag om at tage Jord fra en Mand og give den til en anden, at de „indeklemte“ Husmænd jo selv har købt de for smaa Brug og vidste, hvad de gik ind til, da de købte dem. Det er ikke noget, som er kommet bag paa dem. Naar man fra radikal Side alligevel nærer Interesse for at skaffe Tillægsgjord til de for smaa Husmandsbrug, skyldes det, at de smaa Brug ikke er saa rentable som de større og ikke kan skaffe Eksistensmuligheder for en Familie; derfor vil Partiet gerne medvirke til, at de faar mere Jord, men det kan ikke ske ved en øjeblikkelig Indgriben, der maa føles som et Indgreb i den personlige Ejendomsret.

Det maa i denne Forbindelse konstateres, at det altid har været saa som saa med Socialdemokratiets Kærlighed til de

„indeklemte“ Husmænd. Den første Betingelse for, at de kunde hjælpes, var at faa undersøgt, hvormange af de for smaa Brugs Ejere (der er ialt 50.000), der ønsker Tillægsjord. Det radikale Venstre ønskede derfor nedsat 3 Mands Udvalg i alle Kommuner, men i de mange Aar, Bording var Landbrugsminister, blev 3 Mands-Udvalgene ikke nedsat. Det er først nu sket under den nuværende Regering, men desværre har Udvalgene ikke faaet saa omfattende Beføjelser, som man kunde ønske fra radikal Side. F. Eks. ønsker vi, at Udvalgene selv kan tage Initiativet til Undersøgelser, men det kan de ikke efter de Beføjelser, de nu har faaet.

Jorden og Byggelaanene.

Som det fremgaar af foranstaaende, blev den store Jordreform altsaa ikke gennemført i denne Omgang, men der foretoges ved den tekniske Gennemgang af de mange forskellige Jordlovsbestemmelser en a jour-Føring af Byggelaansvilkaarene i Forhold til de Priser, der er fastlagt i den ikke vedtagne Lov. Denne Opskrivning af Byggelaanene blev gennemført ved en almindelig Forlængelse af bestaaende Lov.

Vilkaarene er i Korthed følgende:

Paa et Jordrentebrug overtages Jorden til Jordværdien. Denne forrentes med 4 %. Til Bygningernes Opførelse ydes et Byggelaan paa 26.000 og 32.000 efter Jordtilliggendets Størrelse og 38.000 Kr. til de helt store Brug, Gaardbrug.

Af dette Byggelaan skal $\frac{2}{5}$ forrentes med 4 %, medens de $\frac{3}{5}$ er rentefrit. Efter 5 Aars Forløb afdrages de $\frac{4}{5}$ med 0,8 %, medens den sidste $\frac{1}{5}$ ikke afdrages.

Ved Behandlingen i Rigsdagen fastslog Landbrugsministeren, at paa et Brug med et Byggelaan paa 26.000 Kr. blev den aarlige Forrentning 416 Kr. Hertil kommer saa Jordrentesvarelsen paa 300—350 Kr.

Der kan faas et Etableringslaan paa 5000 Kr., hvoraf de $\frac{3}{5}$ er rentefrit, og et Elektricitetslaan, svarende til Installationernes Bekostning. Paa Loven om Kvægtuberkulose og smitsom Kastning ydes i rent Tilskud 200 Kr. pr. indkøbt Ko indtil 5 for den, der starter med „rene“ Besætninger.

Loven om konjunkturbestemt Rente sætter i Øjeblikket Renten ned til $2\frac{1}{2}$ %.

Der kan vel næppe bygges for det ydede Byggelaan. Statistisk Departement udregner Opførelse af Bygninger for det Hus, der i 1914 kostede 6000 Kr., til nu at koste 27,329

Kr. (Til dette Hus ydes nu 26.000 Kr. i Laan, og der kan altsaa ikke bygges for Laanet). Det har man iøvrigt aldrig helt kunnet. Med de Lønninger, de Unge tjener, har man Lov til at mene, at de — mindst lige saa godt som tidligere — kan udbetale Resten af det nødvendige Beløb til Bygninger.

Loven om Arbejderboliger.

Denne Lovgivning begyndte 1938 og havde til Formaal at sikre Landarbejderne bedre Boligforhold samt at knytte Arbejdskraften egnsmessigt til Landbruget. Der er oprettet 4—5000 Landarbejderboliger.

Et Afsnit i Loven giver Mulighed for Oprettelse af saadanne Huse for Landmænds Regning ogsaa med Statslaan. Men det er ikke blevet til ret meget, dels paa Grund af disse Aars Pengerigelighed, dels vel ogsaa fordi Huset skal skilles fra Gaardens Arealer i særskilt Matrikulering.

I flere Aar skærpedes Loven i Retning af, at Ansøgere absolut skulde være Arbejdere ved Land- og Skovbrug, medens Beskæftigelse, der stod Landbruget nær, f. Eks. Undermejerister, Kontrolassistenter o. a., ikke kunde komme i Betragtning.

Det radikale Venstres Ordførere i Folketing og Lands- ting har gentagne Gange fremført det urimelige heri, medens de andre Partier har skærpet Vilkaarene.

Men nu er dette ændret, dels gennem Kommissionsarbej- det (hvor denne Lovgivning behandledes sammen med Jord- lovene), dels gennem Udvalgsarbejdet i Folketinget. Nu hed- der det ikke længere: „Udlaan til Landarbejderboliger“, men „Udlaan til Arbejderboliger paa Landet“.

Før skulde Ansøgere *bevisliggøre*, at de var Landarbej- dere. Havde de f. Eks. Teglværksarbejde, faldt de uden for Lovens Betingelser. Nu skal de „være beskæftiget ved nor- malt forefaldende Arbejde paa Landet“. Der er dog stadig lidt vel stramme Begrænsninger for at komme i Betragtning, idet det hedder, at Vedkommende skal „i det sidste Aar en- ten have haft fast Bopæl i den Kommune, hvor han ansøger om Byggegrund, eller have haft sit Arbejde i vedkommende Kommune“.

Der ydes nu et Laan paa 13,500 Kr. De $\frac{3}{5}$ af Laanet er rentefrit.

Huse efter de første Aars Lovgivning kunde sælges i fri Handel. Ved Loven af 1942 ændredes dette. De kan nu kun overdrages til en anden Landarbejder uden Spekulations- gevinst.

Boliganvisnings-Loven.

Overfor den stadig stigende Bolignød, ikke mindst i Hovedstadsområdet, slog heller ikke de Ændringer til, som Boliganvisnings-Loven underkastedes ifjor (se Pol. Haandbog 1946). Rigsdagen maatte i Gang med en ny Udvidelse af Loven i Aar.

Forberedelserne hertil blev foretaget i „Indenrigsministeriets Huslejeudvalg“, hvor der førtes en Række indgaaende Drøftelser om de Veje til en Lettelse i Boligsituationen, som maatte anses for fremkommelige. Meningerne var stærkt delte. Baade Socialdemokratiets og Lejerforeningernes Repræsentanter, men da navnlig Kommunisterne rejste Krav om meget regoristiske Foranstaltninger. Det blev da Det radikale Venstres Repræsentant i Udvalget (*Johs. Christiansens*) Opgave at naa igennem med en Løsning, der aabnede Udveje for flere Boligrum *uden at gaa til egentlige Tvangsforholdsregler.*

Det maa erkendes, at han paa denne Linje havde en ganske fortrinlig Støtte i Venstres Repræsentant, den paa mange Omraader særdeles frisindede Dommer *Lorenzen*. Forhandlingerne i Udvalget var dog meget vanskelige, og først omkring Maj naaede man saa vidt, at der kunde gøres Indstilling til Ministeriet — en Indstilling, der iøvrigt var delt i en Flertals- og to Mindretalsindstillinger, medens Grundejerrepræsentanterne valgte det *fjerde* Standpunkt: at stille sig udenfor det hele. Flertallet bestod af Radikale, Konservative og Venstre, det ene Mindretal af Socialdemokratiets og Danmarks Lejerforbunds Repræsentanter og det andet af Kommunisterne.

Faa Dage efter forelagde Indenrigsministeren (Kjær) sit Forslag i Folketinget, i alt væsentligt byggende paa Flertalsindstillingen. Efter en 1. Behandling sendtes Sagen i Udvalg, der afgav Betænkning den 23. Maj. Et Flertal, bestaaende af R., K. og V., enedes om en Række Ændringer til den bestaaende Lov; de vigtigste var følgende:

Den Afgift, der tilkommer Ejeren i Tilfælde af, at der sker Fremleje af en ham tilhørende Lejlighed, nedsættes til 15 pCt.

Til en Lejlighed paa 4 Værelser eller derover kan Boligudvalget anwise en Lejer, der forpligter sig til at fremleje et eller flere Værelser. Sker saadan Fremleje efter Boligudvalgets Bestemmelse, maa Antallet af Beboere i en 4-Vær.s Lejlighed ikke overstige 4 og i større Lejligheder ikke flere end 1 mindre end Antallet af Værelser og aldrig flere end 6.

I Lovens § 6 indførtes følgende *Frivillighedsregel*: En Lejlighed paa 4 Vær. og derover kan, saalænge Udlejeren ikke er pligtig at udleje til den af Udvalget anviste Lejlighedssøgende, *udlejes uden Udvalgets Godkendelse*, naar følgende Betingelser opfyldes:

Er Lejligheden paa 4 Vær., skal den rumme 4 Personer, heraf 1 under 18 Aar og 1 Logerende; i Lejligheder paa 5 Vær., skal Antallet være henholdsvis 5, 1 og 2; i Lejligheder paa 6 Vær. henholdsvis 5, 2 og 1 og i Lejligheder paa 7 Vær. henholdsvis 6, 2 og 2.

Bytninger af Lejligheder kan foretages uden Udvalgets Godkendelse i følgende Tilfælde:

a) naar de paagældende Lejligheder er lige store, og de paagældende Husstande omfatter lige mange Personer;

b) naar efter Bytning mellem to Lejligheder af forsk. Størrelse den større Lejlighed bliver beboet af flere Personer end hidtil.

I Forbindelse med Boliglovens Revision gennemførtes desuden den Ændring til Lov om Leje, *at alle nye Fremlejemaal*, d. v. s. saadanne, som indgaas efter 1. Juni 1947, *undtages fra Lejelovens Opsigelses-Bestemmelse*; de skal med andre Ord kunne opsiges frit med sædvanlig Varsel, dog at det paagældende Beboelsesrum derefter paany udlejes til en Logerende.

Socialdemokratiets Stilling.

Dette Parti gik imod baade den frie Ret til Lejligheds-Bytning og den frie Opsigelsesret i nye Fremlejemaal. Af Partiets egne Forslag skal følgende nævnes: Kommunalbestyrelserne skulde kunne gribe ind overfor Indhavere af *to* Helaarsbeboelser samt være bemyndiget til at kræve *Tvangsudleje* af 1 eller flere Værelser, saafremt den paagældende Indhaver raadede over mere end 1 Værelse pr. Person plus 2 Værelser.

Kommunisternes Krav.

var endnu mere vidtgaaende. Ogsaa dette Parti gik naturligvis imod Bytningsretten og Opsigelsesretten i Fremlejemaal. Med Hensyn til Tvangsudleje af „overtallige“ Værelser gik Partiet et Skridt videre end Socialdemokraterne; det krævede Foranstaltninger truffet *med tilbagevirkende Kraft* overfor dem, der havde opført Sommerhuse i Strid med Handelsministeriets Forbud herimod osv.

Vort Partis Stilling til nogle af de i Huslejudvalget drøftede Foranstaltninger redegjorde Johs. Christiansen for i følgende under Folketingsudvalget Behandling af Lovforslaget afgivne Særbetænkning:

„Det maa beklages, at der ikke har kunnet opnaas fornøden Tilslutning til en rimelig Løsning af det Problem, der efter Mindretallets Opfattelse opstaar i saadanne Tilfælde, hvor en Person har Raadighed over mere end een Lejlighed, der egner sig som Helaarsbeboelse.

Det erkendes, at Sagen har sine Vanskeligheder, bl. a. fordi man savner et sikkert Kriterium for Begrebet Helaarsbeboelse, navnlig naar henses til visse Typer af de saakaldte Sommerhuse, idet vi finder, at alle saadanne egentlige „Sommerhuse“ bør holdes uden for Boliganvisningens Omraade, uanset om disse Huse vilde kunde anvendes til Helaarsbeboelse for en anvist Familie. Paa den anden Side maa det i en Tid, hvor de boligsøgendes Tal skrives i Tusinder, forekomme urimeligt, at nogle Hundrede Medborgere med fast Bopæl et Sted i Landet har en Lejlighed staaende til midlertidige Ophold andet Steds i Landet, hovedsagelig i Københavns og Frederiksbergs Kommuner. Under Henvisning til, at Indenrigsministeren ved Forslagets 1. Behandling har erklæret sig villig til at lade Spørgsmaalet nærmere undersøge og derefter overveje *Muligheden af at tage Sagen op paany i Begyndelsen af næste Rigsdagssamling*, har vi undladt at stille Ændringsforslag paa nærværende Tidspunkt.

Jeg har med stor Interesse læst Ungdomskommissionens Betænkning af Marts 1947 angaaende Ungdommens Boligforhold og kan ganske tiltræde Kommissionsflertallets Fremhæven af det nødvendige i, at der gennemføres Foranstaltninger til Afhjælpning af den Mangel paa Udlejningsværelser, som i saa høj Grad træder hindrende i Vejen for, *dels* at de unges Uddannelse kan foregaa under taalelige Omstændigheder, *dels* at de giftefærdige unge kan danne deres eget Hjem.

Man har nøje overvejet Tanken om at gaa til en paa fri Opsigelsesret hvilende Ordning, hvorefter det kunde paalægges enlige Personer, der indehaver meget store Lejligheder, at udleje eet Værelse til unge under Uddannelse. Forudsætningen for at gaa til en Foranstaltning af denne Karakter maatte efter vor Opfattelse imidlertid være, at saa godt som alle Rigsdagens Partier var enige herom; *i modsæt Fald vilde Foranstaltningen ikke have den Styrke bag sig*, der maa anses for at være *nødvendig* for en heldig Praktisering af en saadan Udlejningsform.

En saadan Enighed har det vist sig umuligt at opnaa. Derimod har vi opnaaet Tilslutning fra et Flertal til et Forslag om at indføre *fri Opsigelsesret i alle nye Fremlejemaal*, og da jeg nærer den Opfattelse, at Manglen paa Udlejningsværelser i vid Udstrækning skyldes Frygten for, at man ved Fremleje ikke kan komme af med en generende Logerende, har vi under de givne Forhold fundet det forsvarligt indtil videre at blive staaende ved de af Flertallet foreslaaede Bestemmelser“.

Kornloven.

Før Nytaar var man klar over, at det vilde blive nødvendigt med en Kornlov ogsaa for Høstaaret 1947—48, og Forhandlinger begyndte indenfor Landbrugsorganisationerne efter Opfordring af Landbrugsministeren.

Synspunkter om Kornlov og andre Landbrugsspørgsmaal kom til Offentlighedens Kendskab, ved at De samvirkende danske Landboforeninger d. 13. Jan. 1947 fremsatte sin Opfattelse i en længere Skrivelse til Regering og Rigsdag, men glemte naturligvis ikke at offentliggøre den.

I denne krævedes, at Brødkornets Pris maatte „være Verdensmarkedsprisen cif. dansk Havn“. Et yderligere Statstilskud skulde saa dække den deraf forhøjede Brødpris. De 100,000 T., som de mindste Jordbrugere fik i Tildelingskorn, betegnedes som en Byrde for det store Landbrug, og hvis der ikke kom et Prisfald paa Korn udefra, maatte Staten „skaffe Midler til Billiggørelse af det sædvanlige Kvantum

Korn til de mindre Jordbrugere, saa de bliver i Stand til i en eventuel Overgangsperiode at opretholde deres dyriske Produktion".

Senere i Skrivelsen hævdes Landbrugets fri Handelsret, dog med Erkendelse af, at i valutaknappe Tider maa Valutaen afleveres til de Indkøb, der nødvendig maa finde Sted.

Denne Skrivelse kunde selvsagt ikke forblive ubesvaret fra det mindre Landbrugs Side. Den 11. Febr. 1947 sendte De samv. danske Husmandsforeninger Regering og Rigsdag en Skrivelse, hvori det hed:

„Man maa meget beklage, at Landboforeningerne søger at give det Udseende af, at det større Landbrug gennem lave Kornpriser skulde have ydet Understøttelse til Husmændene, ligesom man maa afvise det, naar Landboforeningerne ved at „henstille til Regering og Rigsdag at skaffe Midler til Billiggørelse af det sædvanlige Kvantum Korn til de mindre Jordbrugere“, søger at placere Husmændene som en Stand, der særlig maa have Støtte fra Samfundet.

Som bekendt er Tildelingskornet ikke kommet Husmandsbrugene som Helhed til Gode, men kun Husmandsbrugene under 6000 Kr. Grundværdi og navnlig Brugene mellem 3000 og 5000 Kr. Grundværdi, hvis Tilblivelse skyldes tidligere Tidens forfejlede Jordpolitik, og Tildelingskornet er af disse mindste Brug i hvert Tilfælde i Krigens første 3—4 Aar betalt med en Overpris. Dette fremgaar alene deraf, at det større Landbrug under Krigen har haft en Forrentning paa *op mod en halv Snes Procent*, eller det dobbelte af, hvad det mindre Landbrug i samme Periode opnaaede.

I denne Forbindelse erindres om, at ved den første Kornlov af 1939 blev Priserne for indført Korn fastsat til Minimumspriser fra 14 til 15 Kr. pr. Td., men disse Priser blev ved Kornloven af 25. Juli 1940 forhøjet til 25—29 Kr. pr. Td. Hertil fjøjedes i 1941 en Forhøjelse af 10 Kr. pr. Td. for $\frac{1}{8}$ af det Korn, der afleveredes af Landmænd, der rettidig opfyldte deres Afleveringspligt. Og endelig opnaaede det store Landbrug Gevinsten ved Salget af Frihandelskorn til ubundne Priser.

De samvirkende danske Husmandsforeninger ønskede paa dette Tidspunkt væsentlig lavere Priser og har ved Forhandlingerne om de forskellige Kornlove Gang paa Gang ønsket at faa lagt Loft over Frihandelskornprisen, der naaede helt op til 60—70 Kr. pr. Td. til ubodelig Skade for hele det mindre Landbrug og til stor Ulykke for den almindelige Prisudvikling, idet denne Pris ved enhver Lejlighed af det

større Landbrug er blevet benyttet som Argument for Prisstigninger og udnyttet som et Udtryk for, hvilket Offer det kornafleverende Landbrug har ydet til Samfundet og det mindre Landbrug.“

Resultatet af denne Fægtning blev, at Landbrugsministeren maatte forelægge sit Forslag i Folketinget uden Landboforeningernes Tilslutning.

Forslaget ændrede ikke Kornpriserne. Udskrivningssatserne foresloges nedsat med $\frac{1}{5}$ til ca. 661,000 Tons. Forbruget regnedes at andrage ca. 700,500 Tons. Dette forsvarede med, at vi dels vilde komme af med en stor Del tyske Flygtninge, dels vilde kunne forvente at købe Korn i Udlandet. Tildelingen til Heste udenfor Landbruget 40,000 T., til Bryggerierne 35,000 T., til Spritfabrikkerne 7500 T. og til Kaffesurrogatfabrikkerne 12,000 var strøget.

Under Behandlingen i Folketinget fremhævede Venstres og Konservatives Ordførere Kornlovens Byrde for Landbruget og udtalte Haab om, at man ved Indførsel af Korn kunde nedsætte Udskrivningen. *N. P. Andreassen* fremførte, at den Del af Landbruget, der normalt var kornsælgende, ikke havde Ret til disse Klager; men hvis det maatte anses for forsvarligt at foretage Nedsættelsen, maatte det være for de Landbrug, der laa mellem 8 og 10.000 Kr. Jordværdi. Disse Landbrug var ikke i normale Tider kornsælgende.

Dette fik i Udvalget Tilslutning fra V. og K., medens Soc. gik imod og foreslog Lovens Udskrivningssatser ført tilbage til 1946—47-Loven. Iøvrigt hævdede Soc., at „Staten ved en større Udskrivning end foreslaaet havde Mulighed for at skaffe sig de nødvendige Mængder Byg til Eksport, som uden Tvivl vil kunne indbringe højere Priser end Opfostringsværdien, hvorved et Forbrug af fremmed Valuta kan undgaas“. D. v. s. mindre Korn til Hjemmemarkedet og højere Frihandelskornpriser.

Som i Fjor diskuteredes der om, hvem der skal have det Korn, der evt. indførtes til Foderbrug. Soc. foreslog, at de første 50,000 T. skulde gaa til de mindre Landbrugere, der fik Tildelingskorn. V., K. og R. gik imod at tage Stilling, før man overhovedet vidste noget som helst om Mulighed for Kornimport til Foderbrug og fastslog i Betænkningen, at „Ministeren har erklæret sig villig til, saafremt der i Høstaaret indførtes væsentlige Mængder Foderkorn, at optage Forhandling med Landbrugets Organisationer om Fordelingen af dette, og, saafremt der ikke opnaas Enighed, at forelægge Spørgsmaalet for Rigsdagen“.

N. P. Andreasen gjorde ved 2. Beh. opmærksom paa, at hvis man, som af Soc. foreslaaet, fordelte indført Kort efter de Regler, der nu var fastlagt i Kornloven, vilde der være et meget stort Antal Husmænd, der intet fik. Dette vilde navnlig dreje sig om Husmænd, der har Arbejde ved Siden af Landbruget.

Støtte til anerkendte private Opdragelseshjem.

Som det vil erindres, blev der fra forskellig Side for en Del Aar siden rejst Kritik angaaende Forholdene paa en Del Børnehjem og lignende, og det blev fremført, at forretningsmæssige Hensyn, hvor Hjemmene blev drevet for Lederens Regning, i mange Tilfælde medførte uheldige Forhold. Det Udvalg, der nedsattes i Anledning af den rejste Kritik, udtalte, „at de offentligt fremførte Angreb paa Børneforsorgen i det store og hele har været uberettiget, men at man ikke kan frakende den fremsatte Kritik enhver Berettigelse“. Paa Grundlag af den Undersøgelse, som blev foretaget, forelagdes i Rigsdagen 1946—47 Forslag om Støtte til anerkendte private Opdragelseshjem.

Lovens Navn angiver, at den omhandler forøget offentlig Støtte til private Opdragelseshjem, men det principielt betydningsfulde i Loven er, at *en Række Hjem fremtidig kun kan oprettes som Stats- eller kommunale Hjem, som selv-vejende Institutioner eller anerkendte Foreninger for Børneforsorg*. Saadanne Hjem, der ikke fremtidig kan oprettes saaledes, at de drives for Lederens Regning, er *Skole- og Ungdomshjem, Fredeshjem, Sinkehjem, Oplæringshjem, Spædbørnshjem og større Optagelseshjem (Iagttagelseshjem)*; dette vil sige, at Hjem, der varetager Opdragelsen af Børn, der kan karakteriseres som vanskelige, gøres uafhængige af Lederens Økonomi, medens almindelige Børnehjem og visse mindre Optagelseshjem fortsat kan overlades til privat Drift. For bestaaende Hjem indeholder Loven visse Bestemmelser angaaende Overgang til de ovenfor nævnte Driftsformer.

Vort Partis Ordfører A. M. Hansen gjorde opmærksom paa, at en Ordning for snart en Menneskealder siden var truffet for Skole- og Ungdomshjemmenes Vedkommende efter samme Linje som for de i det foreliggende Lovforslag nævnte Kategorier af Opdragelseshjem, idet Skole- og Ungdomshjemmene i de første Aar efter at Børneloven af 1905 var traadt i Kraft, overgik fra privat Eje til at blive selvejende Institutioner med en ansvarlig Bestyrelse, og at denne Form for privat Drift maatte siges at have bestaaet sin Prøve og vist sin Berettigelse.

Alle Partier var enige om, at der burde indføres en forøget Støtte til Opdragelseshjemmene; Opdragelseshjemmenes *Bygninger* præges stadig af, at de for langt den største Dels Vedkommende ikke oprindeligt har været bestemt til at tjene det Formaal, hvortil de nu finder Anvendelse. En Række Ombygninger tiltrænges derfor, og Flertallet af Hjemmene har ikke økonomisk været i Stand til at foretage de nødvendige Vedligeholdelser og Forbedringer. Loven stiller derfor aarlig et vist Beløb til Raadighed til Gennemførelse af de nødvendige Forbedringer, Ombygninger og Reparationer.

Et andet Omraade, der tiltrænger forøget Statsstøtte, er Gennemførelse af *Lønforbedringer for Ledere og Medarbejdere* ved de private Opdragelseshjem. Lønningerne var her tidligere som Følge af disse Hjemms økonomisk vanskelige Kaar ganske utilstrækkelige. Den nye Lov indeholder en Bestemmelse om, at Reglerne for Aflønning af Ledere og Medarbejdere ved de nævnte Hjem skal fastsættes med Tilslutning fra Folketingets Finansudvalg i Overensstemmelse med Principperne i Tjenestemandsløven. Fra mange Ordføreres Side udtaltes det, at Lønforholdene for Opdragelseshjemmenes Lærerpersonele burde være bedre end for Folkeskolens Lærerpersonele, idet Arbejdet var mere krævende. En ganske særlig Omtale fik *Forstanderhustruernes Aflønning*.

Man havde talrige Eksempler paa, at der i Tilfælde, hvor en Forstanderhustru faldt fra, havde maattet ansættes en Medhjælp for en Løn, der var mange Gange højere end den, Forstanderhustruen fik. Hertil kom det Forhold, at Forstanderhustruen ikke var berettiget til nogen særlig Pension. Alle Partier udtalte Anerkendelse af Forstanderhustruernes Arbejde, men da disse faar tillagt samme Honorar for Ledelsen af Hjemmets Husvæsen som under tilsvarende Forhold ved Statens Institutioner, mente man ikke paa daværende Tidspunkt at kunne tage Stilling til dette Spørgsmaal.

Hvad Forstanderhustruernes pensionsmæssige Stilling an-

gaar, anerkendte man, at der her laa et Problem. Der blev vedtaget et Ændringsforslag, hvorefter der skulde nedsættes et Udvalg til at overveje Ændringer i *Pensionsordningen* for Børnesagens Arbejdere. Endelig kom Loven til at indeholde en Bestemmelse om, at Ministeren skulde nedsætte et Udvalg dels til at udarbejde Forslag til endelige Regler for Forbedring af Opdragelseshjemmenes økonomiske Forhold, herunder ved Hensyn til Regler for Plejepenge og offentlige Tilskud, dels for Beregning af Lønningsanciennitet ved de private Opdragelseshjems Overgang til den nye Lønordning.

Loven vedtoges enstemmigt.

Det forebyggende Børneværn.

Den 27. Juli 1945 gennemførte Rigsdagen en Lov, der betød en meget tiltrængt Forhøjelse af Statstilskudet til Børnehaver, Vuggestuer, Fritidshjem m. m.; disse forebyggende Børneinstitutioner fandtes i alt for ringe Antal og led af store økonomiske Vanskeligheder. Loven var midlertidig med Gyldighed indtil 31. Marts 1947; Statstilskudet til godkendte Institutioner for forebyggende Børneværn sattes til 40 % af de af Ministeriet godkendte Driftsudgifter (inclusive Udgifter til Lokale og Inventar), for saa vidt Kommunerne ydede et Tilskud af mindst 30 % af Driftsudgifterne. Til Oprettelse af saadanne Institutioner kunde der ligeledes gives et Statstilskud, saaledes at Tilskud fra Stat og Kommune højst udgjorde 70 % af Udgifterne til Lokalernes Indretning og til Anskaffelse af fornødent Inventar.

Straks efter Lovens Vedtagelse anmodede Ministeriet et allerede tidligere nedsat Udvalg om at følge den midlertidige Lovs Resultater og afgive Indstilling til Ministeriet om den Ordning, der bør træffes, naar den midlertidige Lov udløber. Imidlertid har Materialesituationen og forskellige andre Krigstidsvanskeligheder hindret denne Lovs fulde Udnyttelse, og Udvalget, der ikke i tilstrækkeligt Omfang havde kunnet gennemgaa Regnskaber m. v. for de forskellige Institutioner, mente ikke at have tilstrækkelige Erfaringer om, hvorledes Ordningen virker i Praxis, ligesom det heller ikke var i Stand til at give Indstilling om endelige Lønninger for Institutionernes Personale. Under disse Forhold nøjedes Rigsdagen med at forlænge den midlertidige Lov fra 1945 til 31. Marts 1948.

Husmændenes dobbeltmøntede Obligationer.

Dahlgaard har i Finansudvalget og i Tinget to Gange krævet af Indenrigsministeren, at der fra Ministeriets Side foretages det fornødne, for at Husmandskreditforeningerne kan faa Adgang til at konvertere de dobbeltmøntede Obligationer, som er udstedt baade i dansk og engelsk Mønt, hvad forskellige Forhold hidtil har hindret. Indenrigsminister *Kjær* har to Gange i Folketinget svaret velvillig og lovet at søge Spørgsmaalet løst; men der er stadig intet sket, og man risikerer nu, at et eventuelt Fald i Obligationskurserne medfører, at det rette Tidspunkt forpasses, og denne Mulighed for Rentenedsættelse for de paagældende Laantagere overhovedet ikke udnyttes.

Grundstigningsskylden.

I 1933 gennemførtes som et Led i Kanslergadeforliget Loven om Grundstigningsskyld. Loven bestemmer, at der fremtidig svares en Afgift af Grundenes Værdistigning siden *Vurderingen i 1932* (Grundbeløbet). Forinden Stigningen beregnes, tillægges der dog hver Ejendoms Grundværdi i 1932 et procentvis Tillæg svarende til Stigningen for samtlige Ejendomme i hele Landet samt yderligere et Tillæg til Grundbeløbet svarende til 10 pCt. af den sidste Vurdering.

Af den Stigning, der fremkommer, efter at Grundbeløbet er forhøjet med disse Tillæg, svares en aarlig Afgift paa 2 pCt. Afgiften tilfalder Stat og Kommune hver med Halvdelen. Dels paa Grund af de nævnte Tillæg til Grundbeløbet og dels paa Grund af, at der kun svares Halvdelen (2 pCt.) af almindelig Rente har Grundstigningsskylden kun haft ringe Virkning. Den indbringer aarlig ca. 4 Mill. Kr., men hertil kommer, at den imod Lovens Hensigt i stort Omfang er kommet til at paahvile Køberen i Stedet for Sælgeren, som indkasserer Værdistigningen, idet Køberen i mangfoldige Tilfælde ikke tager i Betragtning, at der ind-

træder en Værdistigningsafgift efter ny Vurdering, som han kommer til at betale.

Det radikale Venstre har i flere Aar krævet en Revision af Loven, og *Thorkil Kristensen* lovede endelig at forelægge Revisionsforslag i Rigsdagssamlingen 1946—47. Dette Forslag forelagdes først kort før Rigsdagssamlingens Afslutning. Forslaget er udarbejdet af et af Skattekommissionen nedsat Udvalg og gaar i alt væsentligt ud paa at søge sikret, at Grundstigningsskylden rammer Sælgeren, saa Ejendomsprisen ved Salg bliver tilsvarende lavere. Dette søges naaet ved en Bestemmelse om, at Skøder ikke maa tinglyses, forinden der er givet Paategning om Størrelsen af den afgiftspligtige Grundstigning, saaledes at Køberen kan gøre sig bekendt med den Grundstigningsbyrde, som han paatager sig, og der gives Køberen Ret til at forlange Regulering af Købesummen i Forhold til Grundstigningsbyrden, hvis han ikke ved Aftalen om Købesummen har haft tilstrækkelig Lejlighed til at tage fornødent Hensyn til denne Byrde.

Der foreslaas endvidere, at det forannævnte gældende Tillæg til Grundbeløbet svarende til samtlige Grundejendomes Stigning siden 1932 nedsættes (og Grundstigningen altsaa bliver større), ved at Københavns Amts Grundejendomme med deres mægtige Stigninger holdes udenfor Gennemsnitsberegningen.

Om de foran nævnte Ændringer er der Enighed i Udvalget. Derimod har et Mindretal i Udvalget (*K. J. Kristensen*, *Nøhr* og *Socialdemokraten Smørum*) stillet videregaaende Ændringsforslag, der yderligere i betydelig Grad formindsker de Tillæg, der gives Grundbeløbet, forinden Værdistigningen beregnes, saaledes at de største Værdistigninger vilde faa en meget større Afgift, men disse Ændringer har Finansministeren ikke taget Hensyn til, ligesom de ikke var tiltraadt af Venstres og de konservatives Medlemmer af Udvalget (*Koefoed* og *Landstingsmand Jørgen Jørgensen*). Finansministeren har ogsaa i Loven bibeholdt Bestemmelsen om, at der af den beregnede Værdistigning kun skal svares halv Rente, 2 pCt.

Under Lovforslagets Behandling i Folketinget fremdrog den konservative *Amby* Tanken om eventuelt at beskatte enhver Fortjeneste paa ubebyggede Grunde som *Indtægt* og ikke som nu, hvor saadanne Fortjenester, saafremt de indkasseres over et længere Aaremaal, alene beskattes som Formue. Dette gav *Dahlgaard* Anledning til følgende Betragtninger om Problemet:

„Det afgørende i Kampen mod Grundprisstigningen er at fremkalde et større Udbud af Grunde. Her spiller en effektiv Værdistigningsafgift en afgørende Rolle. Værdistigningsafgiften medfører, at Omkostningerne ved at beholde Grundene bliver større, saaledes at det derfor i ringere Grad kan betale sig at holde Grundene tilbage. I samme Grad dette Forhold virker, øges det almindelige Udbud af Byggegrunde, og derigennem sænkes Grundprisniveauet til Gavn for Byggeriet. Det er af Hensyn til den samfundsgavnlig Virkning af Værdistigningsafgiften, at vi inden for vort Parti, som vort Partis ærede Ordfører sagde, saa stærkt beklager, at dette Forslag vil være af ringe Værdi, og at vi maa ønske en ganske anderledes effektiv Lovgivning paa dette Omraade. Naar Stigningen af Grundpriserne omkring de større Byer har været saa voldsom, som vi har oplevet det, saa skyldes det i høj Grad Krigstidens særlige Forhold. Ved Siden af den almindelige Tendens til Prisstigning, der har sin Grund i Byernes og Samfundets almindelige Vækst og Udvikling og den deraf følgende Udvikling af Trafikmidlerne, har i denne Tid tillige virket Ønsket inden for store Befolkningkredse om at anbringe Penge i fast Ejendom paa Grund af den udbredte Frygt under Besættelsen for en Forringelse af Pengenes Værdi.

Det er over for denne revolutionerende Udvikling af Grundpriserne, man efter min Mening sikkert maa erkende to Ting. For det første at det er nødvendigt, at det Lovforslag, der her foreligger om en Grundværdistigningsafgift, her i Rigsdagen faar et ganske andet Indhold, saa dets Virkning i den af mig anførte Henseende bliver meget betydeligt skærpet, og for det andet at den akutte Situation ogsaa kræver andre Midler. Det ærede Medlem Hr. Kristen Amby nævnte her Tanken om en ekstraordinær Indkomstskat paa den Gevinst, som indkasseres gennem saadanne Grundsalg, naar Ejendommen er gaaet over fra Erhvervsvirksomhed til Udstykningsformaal. Disse Gevinster er der god moralsk Baggrund for at give en ekstra Beskatning. Jeg tror, at den Tanke, det ærede Medlem Hr. Kristen Amby her fremførte, vil faa Betydning i den kommende Tid, fordi jeg er overbevist om, at de fleste her i Landet vil være enige i, at vi nu meget snart maa komme bort fra en Tilstand som den, vi lever under i Øjeblikket, hvor Samfundet og Staten strør om sig med Penge til Opførelse af nye Hjem med Laan og Tilskud for at holde Byggepriserne og Lejeniveauet nede og samtidig opretholder en Tilstand, hvor Byggeriet fordyres

og Lejen forhøjes ved, at de, der sælger Grundene, indkasserer disse store, ganske ufortjente Værdier.“

En saadan Ændring af Indkomstbeskatningen vil kunne tænkes praktiseret paa den Maade, at Sælgeren af ubebyggede Grunde maa betale Indkomstskat af Forskellen mellem den solgte Grunds Vurderingssum og den opnaaede Købesum. Dette vil antagelig gøre Grundspekulationen interesseret i at forlange Omvurdering af Grundene, hvorved Vurderingssummen forhøjes og Fortjenesten altsaa bliver mindre; men samtidig vil jo den Grundstigningsskyld, der paahviler Ejendommen, stige, og herigennem vil det i ringere Grad kunne betale sig at lade Grundene henligge paa Spekulation.

Knud Kristensen og Sydslesvig.

Den Kurs, som Knud Kristensen har fulgt i sin Sydslesvigspolitik, markeres af en Række Handlinger, Erklæringer og Udtalelser, som det kan være ganske nyttigt at have ved Haanden.

Sit første Standpunkt til Sagen tog Knud Kristensen, da han som Indenrigsminister tiltraadte Trontalen af 9. Maj 1945, og hvori det bl. a. hed:

„Regeringen, som staar paa den nationale Selvbestemmelsesret, *er af den Opfattelse, at Grænsen ligger fast*”.

Den 7. Novbr. samme Aar overtog han selv Regeringen og fremsatte derefter som Statsminister overfor den samlede Rigsdag den 21. November „nogle Bemærkninger angaaende visse Hovedlinjer i den Politik, Ministeriet indbyder Rigsdagen til et fordomsfrit Samarbejde om“; heri erklærede han om det sydslesvigske Spørgsmaal,

„at Regeringen — ligesom den forrige — fuldt og helt vedkender sig den nationale Selvbestemmelsesret;“

„at Regeringen vil yde sin Støtte til Sikring af (den sydslesvigske) Befolkningens Ret til et frit, folkeligt Liv i dens ældgamle Hjemstavn;“

„at Regeringen vil støtte og styrke Danskheden Syd for Grænsen i den nationale og kulturelle Kamp“;

„at Regeringen vil gøre, hvad den kan, for at fjerne den Fare, som Tilstrømningen af talstærke, hjemstavnsfremmede tyske Elementer udgør for Danskheden i Sydslesvig og for Grænsens fremtidige Sikkerhed.“

Hverken i Indhold eller i Ordvalg antydede Statsministeren i denne Regeringserklæring andet, end hvad der lige siden har dannet Grundlag for Rigsdagsflertallets officielle Tilkendegivelser om denne Sag.

I Begyndelsen af December 1945 lod Statsministeren sig interviewe til „New York Times“ og præciserede sin og Regeringens Stilling i Sydslesvigs-Spørgsmaalet saaledes:

„Der er for Øjeblikket *ingen Basis* for Tanken om at rykke den danske Grænse mod Syd. En Folkeafstemning vil i det hele kun kunne afholdes en Gang i Fremtiden, og Forudsætningen maa være *et derom klart udtrykt Ønske fra et betydeligt Udsnit af den sydslesvigske Befolkning.*”

Som det vil ses, holdt Knud Kristensen sig endnu paa dette Tidspunkt til de officielle danske Erklæringer om Grænsespørgsmaalet. Men hen paa Aaret 1946 begyndte han at udtale sig paa en Maade, som tyder paa Signalforandring. Helt klart kom dette til Udtryk i en Grundlovstale i Toftlund, hvor han formede sin „Maalsætning“ — som han udtrykte sig — ved at fordreje Paludan-Müllers Verslinje til: „*Sydslesvig genvundet — det er Kampens Maal.*” — Paa et nyt Møde Valdemarsdagen forstærkede han Maalsætningen med Ordene:

„Maalet er at vinde det tabte eller saa meget af det, vi kan magte, tilbage igen ... Selvopgivelsens Aand er ødelæggende for Folkets Kraft og Livsvilje“.

Efter disse Udtalelser blev en Afklaring nødvendig. Den 9. Juli afæskede Folketinget Udenrigsminister Gustav Rasmussen en Redegørelse. Denne Redegørelse laa *ikke* paa Linie med Knud Kristensens nye „Maalsætning“, men dannede Grundlaget for den Erklæring, som Folketinget vedtog samme Dag, og hvori „Tinget støtter Regeringen i en Politik, som paa Selvbestemmelsesrettens Grund har til Formaal

- 1) at sikre de dansksindede Sydslesvigere almindelige borgerlige og demokratiske Rettigheder ... saaledes at den fredelige Kappelstrid mellem Dansk og Tysk kan foregaa under lige og betryggende Vilkaar;
- 2) at søge de tyske Flygtninge fjernet fra Sydslesvig;
- 3) i Tilslutning til allerede stedfundne Henvendelser til de allierede at søge varetaget de nationale danske Interesser, som er knyttet til den fremtidige Ordning af Forholdene i Landsdelen.“

Baade Statsministeren og Udenrigsministeren erklærede at kunne tiltræde denne Formulering, der har faaet Betegnelsen „Erklæringen af 9. Juli“. Hr. *Kristensen* udtalte for sit Vedkommende:

„Jeg kan helt og fuldt tilslutte mig (Erklæringen), og det er ud fra den og paa Baggrund af den *og uden at*

komme i Modstrid med den, at Regeringens Politik vil blive ført i den kommende Tid. Det skulde være klart."

Da han hertil føjede nogle Ord om, at han personlig ikke „lader mig binde paa den Maade, at nu skal jeg afskæres fra at sige min Mening *under sømmeligt Hensyn* til hele den Politik, vi skal føre“, tog *Jørg. Jørgensen* Anledning til at udtale følgende:

„Statsministeren vil meget hurtigt opdage, at det lader sig ikke gøre i et for Landet livsvigtigt Spørgsmaal, at han som Statsminister staar som Repræsentant for Rigsdagen og skal gennemføre en Beslutning (Erklæringen) af denne Karakter, og derefter forbeholder sig og ogsaa giver Udtryk for ved andre Lejligheder at have en anden Mening. Det maa være Ansvaret for den, der staar som den ansvarlige Leder af den politiske Udvikling i Landet, *at han personlig gaar ind for det Standpunkt*, som Rigsdagens Flertal her har givet Udtryk for.“

Overfor denne klare Præcisering af, hvad der maatte være den ansvarlige Regeringschefs Stilling, havde Hr. Kristensen *intet at bemærke*, og hans eget Partis Ordfører, Edvard Sørensen, fastslog yderligere, hvad Regeringen var bundet til, ved at udtale:

„Paa mit Partis Vegne kan jeg sige, at den Udtalelse, Statsministeren fremsatte her for et Øjeblik siden, gik ud paa, at naar dette Forslag til Beslutning (Erklæringen) var vedtaget, *saa var det ogsaa den Linje, der var Regeringens i det Spørgsmaal; man kunde ikke gaa videre, end Folketingets Flertal havde givet Tilslutning til*. Det var det, Statsministeren klar og tydelig sagde her ... og det Ord, Statsministeren har afgivet, er et Ord, der staar til Troende.“

Stærkere kunde det jo ikke godt siges af Venstres egen Ordfører, at Regeringen og naturligvis da især Regeringens Leder nu var bundet til den Sydslesvigspolitik, som indeholdtes i Juli-Erklæringen. Alligevel gik der kun to Uger, inden Knud Kristensen „gik videre, end Folketingets Flertal havde givet Tilslutning til“. Det skete ved et Møde i Hørsholm den 21. Juli, hvor han i sin Tale nemlig nu gjorde sig til Talsmand for

„en Folkeafstemning ad Aare for paa Grundlag heraf at drage en ny Sydgrænse“.

Dette var en klar Tilkendegivelse af, at Landets Statsminister nu var rede til at rejse *statspolitiske Krav*, uagtet han kort forinden havde erklæret højtideligt, at 9. Juli-Erklæringen var „den Linje, der var Regeringens”. Knud Kristensen tog *ikke* Hensyn til, hvad Edv. Sørensen saa smukt havde fastslaaet, at Statsministerens Ord „var et Ord, der stod til Troende”.

Den 9. September 1946 forelaa Englands Note til den danske Regering. I denne Note stilledes der det Spørgsmaal til Danmark, om det

- 1) ønskede Sydslesvig indlemmet i Danmark efter en Folkeafstemning dernede;
- 2) om det ønskede Indlemmelsen foretaget *uden* Afstemning; og
- 3) om det eventuelt ønskede Sagen ordnet gennem *en* Folkeflytning.

Danmarks Svar paa disse Spørgsmaal, som *intet* af de ansvarlige Partier vilde gaa nærmere ind for, blev givet i Notens af 19. Oktober 1946 (se Pjecen „Sydslesvig”). Ogsaa her indtog Knud Kristensen samme Standpunkt som de Partier, der stillede sig bag Notens. Men paany skulde man blive Vidne til hans uværdige Dobbeltspil, idet han paa Møder ude i Landet forsatte med „som Privatmand” at rejse Krav, der gik ud over Notens Indhold og Aand.

Det maatte under disse Omstændigheder komme til endnu en Dagsordendebat i Folketinget. Den fandt Sted 5. December, og endnu engang bandt Knud Kristensen sig til Regeringens og Rigsdagens officielle Sydslesvigspolitik ved at afgive følgende Erklæring fra Tingets Talerstol:

„Det er Notens Ord og Indhold, der er det afgørende, og det er det, vi nu maa rette os efter. *Det er den, der gælder uden Tillæg eller Fradrag.*”

Debatten sluttede med Vedtagelsen af en Dagsorden, som Knud Kristensen *tiltraadte*, og hvori det hedder:

„... denne Note er Grundlaget for Danmarks Politik i denne Sag og *forpligtende for alle, der handler paa Danmarks Vegne.*”

Venstres Statsminister gav herved sig selv en ny Lejlighed til at vise Ordholdenhed. Han viste imidlertid det modsatte. I en Tale i Ringkøbing den 5. Maj erklærede han, at vel var det ikke afgørende, paa hvilken *Maade*, de Danske

i Sydslesvig sikredes national og politisk Frihed, men — føjede han saa til:

„Jeg tror ikke, det kan ske, hvis Landet for Fremtiden skal være under tysk Overhøjhed . . .

Svigter vi nu, vil Afgørelsen aldrig komme til at ligge hos det danske Folk.”

Disse Udtalelser kunde ikke forstaas paa anden Maade — og Knud Kristensen vilde heller ikke selv have dem forstaaet anderledes — end at han her tog til Orde enten for en Ejdergrænse eller for Oprettelsen af en Mandatordning, og han havde saaledes atter brudt et i Rigsdagen givet Tilsagn om at holde sig *indenfor* Oktobernotens Rammer. — Endnu engang blev han da krævet til Regnskab i Folketinget. Opgøret fandt Sted den 30. Maj. Det blev af en saa bevæget Karakter, at Afgørelsen først faldt ved 2-Tiden den følgende Dags Morgen, hvor Statsministeren — trængt til det yderste — maatte finde sig i den Ydmygelse fra Tingets Talerstol at oplæse en Erklæring (skrevet af Dahlgaard), hvori det hed,

„at den danske Stats Politik i det sydslesvigske Spørgsmaal er udtrykt i Noten af 19. Oktober 1946, og at jeg og den danske Regering vil sætte al vor Evne ind paa at føre den gennem Noten afgivne Politik igennem.“

For Sagens Skyld — d. v. s. med det Formaal *længst muligt at fastholde Rigsdagens 4 gamle Partier paa Oktobernotens Grund* — havde Det radikale Venstre saaledes nu for *trede Gang* lagt sin Indflydelse i Vægtskaalen til Gunst for Statsministerens Forbliven. Adskillige af vort Partis gode Folk Landet over saa med Bekymring paa denne Støtteaktion, men bøjede sig — omend under Protest — for Nødvendigheden af i denne for Danmarks Fremtid saa skæbnesvangre Sag at sætte Landets Interesser over Partihensynet. Paa den anden Side var der fuld Enighed i Partiet om, at vel var alle gode Gange tre, men videre kunde man heller ikke strække sig. Hvis Statsministeren brød sit Ord ogsaa efter 31. Maj-Erklæringen, kunde et saadant Brud ikke undgaa at faa parlamentariske Følger for Knud Kristensen.

Men — for *fjerde Gang* brød denne Mand sit Tilsagn til Rigsdagen. Der gik kun tre Uger, idet Statsministeren i en Tale paa Ladelund Landbrugsskole den 21. Juni — vendt mod de to sydslesvigske Personligheder, Redaktør *Tage Jesen* og Rektor *Svend Johansen*, der havde betegnet Oktober-

noten „som fuldt tilstrækkelig til at løse vort nationale Spørgsmaal ved Sydgrænsen” — bl. a. udtalte:

„Disse to Sydslesvigere mener altsaa, at Oktobernoten af 1946 er fuldt ud tilstrækkelig til at løse vort nationale Spørgsmaal ved Sydgrænsen, og at det vilde være skadeligt at skabe Uro om Noten ved at tale om noget, som ikke findes deri, og som man synes mangler. Endvidere mener de, at det vilde være en Ulykke, om man spurgte det danske Folk, hvad det mener enten gennem Folkeafstemning eller Valg. Saadan forstod jeg deres Tanker.

Her er jeg uenig med de to Herrer. Man siger, at jeg ikke har Ret til at tale om dette Spørgsmaal og forsøger at lukke Munden paa mig. Men det skal ikke lykkes. *Jeg taler med min Stillings Ansvar og afgør selv*, hvornaar og hvordan jeg vil tale, og naar jeg mener at gavne Sagen, uanset om det passer visse Partier eller Personer.“

Udtalelser om Knud Kristensen.

Med Ladelundtalen var Grænsen for Statsministerens Brud paa givne Tilsagn og Løfter *overskredet*. Fra radikal Side fulgte nu en Række Udtalelser, der klart tilkendegav, at Knud Kristensen paa afgørende Maade havde forskertset Tilliden til ham, at han burde træde tilbage som Statsminister, og at Forholdene i Danmark iøvrigt var af en saadan Karakter, at en Samlingsregering paa bred Basis vilde være det eneste rigtige.

Dog, ikke alene fra radikal Side, men ogsaa fra anden, d. v. s. baade socialdemokratiske, konservativ og moderat Side, regnede det i de følgende Uger ned over Knud Kristensen med misbilligende Udtalelser. Allerede Dagen efter Ladelundtalen skrev saaledes hans eget Partiorgan „Vestkysten“, der er Venstres største Blad, følgende:

„Vi tror, Statsministeren underkender sine Erklærings Værdi. De havde deres Betydning som et Bidrag til Samling og Enighed om Oktobernotens Krav baade herhjemme og i Sydslesvig. Og de havde — og har — Værdi som et Udtryk for Opfattelsen hos den bevidste Danskhed i Sydslesvig. *Det er om Oktobernotens Krav, Kræfterne i Dag udelukkende maa samles.*”

Et Ja, der er værre end et Nej.

Formanden for Sprogforeningen i Sønderjylland, den højt ansete, meget kyndige Bibliotekar *Jacob Pedersen*, Aa-

benraa, skrev en vægtig Protest mod Statsministerens Særpolitik, som han stemplede som *bombastisk*; Bibliotekaren vendte sig navnlig mod Kravet om „en Folkeafstemning ad Aare“ og understregede, at „et Ja til dette Krav er langt værre end et Nej“. Han fortsatte:

„Her ligger et stort Ansvar paa Partiet Venstre, et Ansvar, som de aldrig vil kunne løbe fra. Over for Sydslesvigerne er det ansvarsløst, da mange har troet paa de fagre Ord, der saa at sige aldrig indeholdt Realiteter ...

Personligt har jeg altid været af den Opfattelse — og jeg kan ikke lade være med at lade den komme til Orde igen — at jo før Sydslesvigerne opgiver den statspolitiske Linje og lægger sig over paa den folkelige Linje, des bedre for dem og os alle.“

Norsk og svensk Indstilling.

Ogsaa fra vore nordiske Frænder fremkom alvorlige Tilkendegivelser *mod* Sydslesvig-Aktivisternes Krav. Af særlig Vægt var et Rundspørge blandt betydelige Personligheder i Norge og Sverige, foretaget af Skibsreder *Knud Lauritzen*.

Paa Spørgsmaalet: „Anser De Sydslesvigs Indlemmelse i Danmark paa Grundlag af „den historiske Ret“ som værende i Strid med nordisk Tankegang?“ har 70 pCt. svaret Ja.

Paa Spørgsmaalet: „Mener De, at man ud fra en Udtalelse fra Sydslesvigernes Side under de nuværende Forhold kan drage en nogenlunde sikker Slutning om Sydslesvigernes Sindelagsindstilling over for Danmark?“ har 90 pCt. svaret Nej.

Paa Spørgsmaalet: „Mener De, at det vil kunne have uheldig Indflydelse paa den nordiske Enhedstanke i Deres Land, hvis Danmark kom til at omfatte en saa stor Fremmed-Befolkning, som Sydslesvigs Indlemmelse vil medføre, selv om Indlemmelsen sker efter Sydslesvigernes eget Ønske?“ har 58 pCt. svaret Ja.

— Der er saaledes en betydelig Stemning for, at „den historiske Ret“ *ikke* kan danne Basis for en Indlemmelse, og Svarene viser udpræget, at man er af den Opfattelse, at *Forholdene i Sydslesvig endnu er for uafklarede til, at man kan vurdere Sindelaget ud fra en Afstemning*.

En Vurdering i „Hejmdal“.

Et andet Venstreblad, H. P. Hansens „Hejmdal“ i Aabenraa, skriver i en Vurdering af de politiske Forhandlinger

Sammenbrud, at dette af flere Grunde, men ikke mindst af Hensyn til Sydslesvig, maa betegnes som yderst beklageligt. Bladet fortsætter derefter med tydelig Adresse til Knud Kristensen:

„Et enigt dansk Folk og en enig dansk Rigsdag vil uden Tvivl have Mulighed for at gøre en vis Indflydelse gældende til Gavn for Danskheden syd for Grænsen. Et splittet Folk og en uenig Rigsdag, hvor en bitter Valgkamp har øget Modsætningerne, vil næppe kunne gøre en Indsats til Gavn for Danskheden Syd for Grænsen. *Det ulykkelige er, at en forceret Aktivisme omkring Sydslesvig har flyttet alle herhenhørende Problemer fra den folkelige Sfære over i den politiske — den stats- og grænsepolitiske — Sfære, hvor det som Forholdene ligger i Dag slet ikke hører hjemme.*

Sandheden heri vil man — om ikke før, saa efter Valget — komme til at sande“.

Hvem provokerede Sydslesvigvalget?

Det konservative „Fyens Stiftstidende“ skriver i en ledende Artikel:

— Nej, der kan ikke være Tvivl nu. Knud Kristensen vil med Vold og Magt provokere et Sydslesvig-Valg, og Venstre er ham følgagtig. I alt Fald officielt. Der er jo en Serie Venstreblade og Venstrepolitikere, der har en anden Opfattelse, men de bøjer Hovedet i Støvet og tilhyller deres Ansigter. Kun én djærv Røst lyder, men den er til Gengæld ogsaa tydelig. Folketingsmand Erik Appel, der er valgt af Venstre i Sønderjylland og er en fin Kender af det sydslesvigske Spørgsmaal, sagde forleden ved et Møde i Aalborg:

„Jeg er stærkt imod, at Sydslesvigsspørgsmaalet skal være Kastebold for politiske Vinde, og at det skal have Lov til at gribe afgørende ind paa politiske Forhold.“

Statsministerens „stædige Fastholden“.

Et andet konservativt Blad, Korsør Avis, skrev i en Leder bl. a. følgende:

— Lad blot Forsvarerne for Hr. Knud Kristensen hævde aldrig saa meget, at det er de Radikale, der brød Broen af for en Trekants-Regering, saa er Sandheden dog den, at kommer Valget, er det Statsministerens stædige Fastholden af

hans paastaaede Ret til fortsat at føre sit sydslesvigske Særstandpunkt frem i Debatten, naar det passer ham.

Denne Kendsgerning vil ikke kunne bortforklares ved selv nok saa spidsfindige Manøvrer fra den partipolitiske Agitations Side.

— — —
Og i en anden ledende Artikel: Efter vor bedste Overbevisning kan vi ikke se andet, end at det Standpunkt, de to radikale Forhandlere, d'Hrr. Jørgen Jørgensen og Bertel Dahlgaard, har indtaget, *er det eneste logiske*. De Vilkaar, der blev tilbudt en kommende Trekant-Regering, hvorefter de tre Partier hver for sig maatte udtale sig om det sydslesvigske Spørgsmaal, ud fra det enkelte Partis Synspunkt, *var uantagelige*. En Fællesregering, der, endog før den var dannet, skulde staa over for et saadant Alternativ i vort store nationale Spørgsmaal, vilde paa Forhaand være dømt til Undergang og savne den Samarbejdsaaend og -Vilje, der skal til for at føre Danmark gennem Tidens Vanskeligheder.

En Samlingsregering, bestaaende af alle de fire store Partier, burde have været Udgangen af den politiske Krise. Naar dette ikke blev Tilfældet, og naar ogsaa Bestræbelserne for at faa dannet en Trekant-Regering mislykkedes, maa alene Statsminister Knud Kristensen bære Ansvaret herfor.

Han savnede under Afgørelsens vanskelige Forhandlinger de Statsmandsevner, der skulde til for at løse den politiske Haardknude. *Og hans er Skylden, at det nu uden Tvivl bliver Valg i Stedet for Samling og Samarbejde.*

„Østsjællands Folkeblad“s Bedømmelse.

Østsjællands Folkeblad (Venstreblad uden for Partierne) citerer i en ledende Artikel Statsminister Knud Kristensens Maj-Erklæring i Folketinget og tilføjer:

— Hvorledes man som Regeringschef forener den heri paatagne Forpligtelse med at sætte Hovedparten af sin Evne ind paa en Politik, som betyder *en væsentlig Afvigelse* fra den i Erklæringen afgivne Politik, som klart findes formuleret i de to Dokumenter, gaar over vor Forstand. Knud Kristensen kan vælge samme Stilling som Christmas Møller, naar Vilkaarene for den Politik, han ønsker at føre synes ham for trange, men i Egenskab af Regeringschef for en Mindretalsregering kan han *begribeligvis ikke i et statspolitisk overmaade vigtigt og meget vidtrækkende Spørgsmaal, om hvilket man efter bedste Evne paakalder Omverdenens Op-*

mærksomhed, gøre sig til Talsmand for en anden Politik, end den han er blevet enig med sine Støttepartier om.

Bladet paaviser, at efter hele den Stilling, Knud Kristensen har taget og som Venstre paa sit Landsmøde stillede sig bag ved, kan det kun fortolkes paa den Maade, at det har været *Valg*, man har stilet imod. — Det hedder til Slut:

— Hverken Landets Interesser eller det sydslesvigske Spørgsmaal kræver *Valg* eller Folkeafstemning i Øjeblikket. Den forcerede Sydslesvig-Agitation tager fejlagtigt Sigte og paavirker vor indenrigspolitiske Kurs paa skæbnsvanger Maade. Det er Sandheden om vor Situation i Dag.

Noter om Sydslesvigdebatten.

I sit Svar paa Folketingsmand Stærmoses Forespørgsel i Folketinget til Udenrigsministeren om Sydslesvigernes Mulighed for at udnytte *Selvbestemmelsesretten*, udtalte Hr. *Gustav Rasmussen* d. 28. Februar 1947:

— Det ærede Medlem har spurgt mig et Par Gange, om jeg tror, at Sydslesvigerne kan rejse Krav om Selvbestemmelsesret, uden at Danmark gør Kravet til sit. Dertil kan jeg ganske jævnt svare, *at det tror jeg*. Det er der ogsaa andre Mennesker, der tror. Ellers kunde jeg jo ikke have henvist dem til at gøre det i Redegørelsen til Stormagterne. Forøvrigt har Sydslesvigerne jo allerede selv rejst det i deres Henvendelse.

Udtalelse af Franz v. Jessen.

Midt i den Hvirvel af kaotiske og fantastiske Paastande, som fremsættes af hjemlige Aktivister med Knud Kristensen i Spidsen, bør man fastholde den Konklusion, som Redaktør Franz v. Jessen — en af dette Lands kyndigste Kendere af vor grænsepolitiske Historie — drog i sin Radiotale August 1947:

„Jeg anser det for lidet sandsynligt, at et Flertal af det danske Folk i den nuværende Verdenssituation og under de nuværende *uafklarede Forhold i Sydslesvig* vil tage Ansvaret for at yde Støtte til Gennemførelsen af vidtgaende Selvstyre-Planer for Landet mellem Skelbæk og Ejder. Har jeg Ret i denne Opfattelse, maa det ogsaa rettidigt og aabent siges Sydslesvigerne, hvor langt det danske Moderland kan være med i Handling.

Herved vil ikke ske nogen Begrænsning af Sydslesvigernes Selvbestemmelsesret. *Men ogsaa vi paa vor Side maa forbeholde os vor Stilling som Part i Forholdet til Sydslesvigerne.*

Med mindre fremmed Vold hindrer det, saa vil fri Udøvelse af Selvbestemmelsesretten *uundgaaelig paa*

Sønderjyllands Jord føre til ny Styrkeprøve mellem Tysk og Dansk; det paahviler da som Pligt den danske Mand, der gennem et langt Liv har lyttet til Grænselandets Toner, at advare mod at sætte Maalet højere, end det kan naas med de Kræfter, vort Folk har til Raadighed."

Da Venstre gik imod „Afstemning ad Aare“.

Under den ovenfor omtalte Dansk Samlings Forespørgsel om Udviklingen i det sydslesvigske Spørgsmaal, stillede *Stærmosé* følgende Forslag til en Dagsorden:

„Idet Folketinget henstiller til Regeringen at søge den sydslesvigske fastboende Befolknings Ret sikret i de kommende Fredstraktater til ved en Folkeafstemning ad Aare at udtale sig om Sydslesvigs fremtidige statspolitiske Forhold, gaar Tinget over til næste Sag paa Dagsordenen.“

Denne Dagsorden blev afvist af Socialdemokrater, Venstre, Konservative og Radikale. Dengang stemte Venstre altsaa *imod*, at Danmark rejste Krav om en „Paragraf 5“.

I samme Forbindelse understregede Venstres Ordfører sit Partis Standpunkt, som det fandt Udtryk i Landsmødeudtalelsen d. 21. Sept. 1946. Det hed her i Punkt 5: Skulde dette Arbejde gennem en Aarrække lykkes i en saadan Grad, at der er en Mulighed for, at der i Sydslesvig eller Dele deraf er sket en Sindelagsændring af et saadant Omfang, at der ud fra folkelige og nationale Motiver vil være et Flertal for et Statstilhørsforhold til Danmark, maa vi tage en Folkeafstemning dernede og paa Grundlag deraf drage Sydgrænsen.“

Nævnt i Forbindelse med Dansk Samlings Dagsorden for at præcisere Venstres Standpunkt vil det sige, at Venstre *ikke* ønskede denne Afstemning fastlagt paa Forhaand — men det er jo netop det, Knud Kristensen *nu* vil — i Strid med Aftaler, i Strid med sit Partis tidligere Udtalelse.

Situationens Kendsgerninger.

Naar Venstres og Konservatives Talerør i Presse og paa Møder beskylder vort Parti for at have villet fremkalde Valg, er dette i afgjort Strid med Sandheden.

Det er en Kendsgerning,

at vor Rigsdagsgruppe kunde have fremkaldt et Valg den 31. Maj, da Knud Kristensen jo kun reddedes ved, at han paatog sig at oplæse fra Folketingets Talerstol en Erklæring, der endnu engang forpligtede ham paa Oktobernotens sydslesvigske Politik. Det var Jørg. Jørgensen og Dahlgaard, der skrev denne Erklæring, og givet er det, at hvis de i Stedet havde stillet en Mistillidsdagsorden, vilde den være blevet vedtaget. Dette afstod de fra — ganske som de havde gjort det den 9. Juli og 5. December 1946. Ikke fordi de og den øvrige Rigsdagsgruppe vilde skaane Knud Kristensen for at komme i Mindretal, men fordi vort Parti fra første Færd har indtaget det Standpunkt,

a t der kun vil være Mulighed for at sikre Danskheden i Sydslesvig politisk og kulturel Frihed, saafremt Danmarks Krav til Fredskonferencen fremsættes af en enig Rigsdag, og

a t Det radikale Venstre af Hensyn til Sydslesvigsagen derfor maatte gøre hvad gøres kunde for i det længst mulige at holde Partierne samlet om de Krav, der officielt kom til Udtryk første Gang i 9. Juli-Erklæringen — *ogsaa selv om der skulde bringes partipolitiske Ofre.*

At det kunde blive svært at fastholde dette Standpunkt, var der ikke Tvivl om, navnlig ikke efter, at de Konservative havde droppet Christmas Møller som Formand i den Hensigt at optage Konkurrencen med Knud Kristensen paa den sydslesvig-aktivistiske Linje. Et konservativt Blad skrev: „Vi

kan godt forudsige, at *nu skal der ske noget* i denne Sag. Med Ole Bjørn Kraft som Leder vil der blive krævet Handling" Her er da *et* klart Bevis for, at de Konservative bærer deres Del af Ansvaret for den politiske Krise, omend Hovedansvaret naturligvis er Knud Kristensens.

Det er en Kendsgerning,

at Jørg. Jørgensen allerede sidste Foraar gjorde opmærksom paa, at Forholdene i Landet meget hurtigt kunde udvikle sig saadan, at en Samling af alle positive Kræfter blev nødvendig.

Ved en Grundlovsfest i Stensved den 8. Juni tog han direkte til Orde for Dannelsen af en Samlingsregering af de fire gamle Partier (Venstre, Konservative, Socialdemokrater og Radikale). Jørg. Jørgensen begrundede det med, som sandt var, at Tidens Opgaver var for alvorlige til at en Mindretalsregering fortsat vilde være i Stand til at behandle dem med den fornødne Styrke og Fasthed.

Nogle Dage senere svarede Hans Hedtoft — det var ved et Møde i Viby ved Aarhus — at Socialdemokratiet ikke vilde kunne medvirke ved Dannelsen af en Samlingsregering; „kun et Folketingsvalg“, sagde han, „kan rense Luften og give Mulighed for Dannelsen af en tilstrækkelig handlekraftig Regering“. — Disse Udtalelser faldt samme Dag, som vort Parti aabnede sit Landsmøde i Aarhus. Paa dette blev der givet fuld Tilslutning til, at „der skabes *en større Samling* af alle fremskridtsvenlige Kræfter til Landets Genopbygning“; hermed var paa klar og utvetydig Maade slaaet fast, at Det radikale Venstre *ikke* sigtede mod Valg, men tværtimod paa et bredt anlagt Samarbejde til Landets Gavn.

Det er en Kendsgerning,

at det var Knud Kristensen, der ved sin Ladelundtale den 21. Juni, hvor han gik haardt i Rette med Redaktør Tage Jessen og Rektor Svend Johansen, fordi de havde udtalt sig for Oktobernotens Politik, gav Signalet til, at *en ny Situation indtraadte*. Ladelundtalen fastslog endnu en Gang, at Knud Kristensen *vilde* fortsat Splittelse i det sydslesvigske Spørgsmaal. Den var samtidig en ny Udfordring til Det radikale Venstre og en Tilkendegivelse af, at der ikke længere var Grundlag for den Tillid til Landets Statsminister, som maa være Forudsætningen for fortsat Samarbejde.

Dette lod radikale Talere og Blade nu Knud Kristensen vide i de følgende Uger, idet det iøvrigt henstilledes til ham at søge Føling med Partierne med det Formaal at skabe et Grundlag, paa hvilket en Samling om Opgaverne kunde tilvejebringes. Statsministeren lod den ene Uge gaa efter den anden, uden at han foretog sig noget. I Taler, som bl. a. Jørg. Jørgensen og Bertel Dahlgaard holdt i Slutningen af August, forstærkedes Opfordringen, og først da bekvemmede Statsministeren sig til at følge Raadet. — Men altsaa ogsaa *denne* Fase i den politiske Situations Udvikling siden Foraaet viser klart, at det ikke var Valg, Det radikale Venstre stiledede imod.

Det er en Kendsgerning,

at i de Forhandlinger mellem Regeringen og Partierne, som nu fulgte, gjorde Knud Kristensen i Virkeligheden intet alvorligt Forsøg paa at faa en Samling i Stand. Det blev af vore Forhandlere klart tilkendegivet, at en saadan Samling nødvendigvis maatte forudsætte en Regeringsledelse, til hvem man maatte kunne have fuld og hel Tillid i Sydslesvigspørgsmaalet, men Knud Kristensen reagerede ikke. Det blev ogsaa spurgt, om Regeringen havde Forslag eller Planer til Imødegaaelse af den faretruende økonomiske Udvikling, men dette syntes ikke at være Tilfældet. Den hele Forestilling har fra Regeringschefens Side stærkt Præget af kun at være Spilfægteri, dækkende over *en bevidst Stilen mod at faa et Valg paa Sydslesvigspørgsmaalet.*

Et stærkt Vidnesbyrd om, at denne Formodning er rigtig, afgav Statsministeren selv ved midt i Serien af Regeringens Forhandlinger med Det radikale Venstre og de Konservative at holde en Tale i Hillerød — det skete i første Uge af September — hvori han *fastholdt* sin aktivistiske Sydslesvigslinje. Samtidig forsømte han ganske den gode Lejlighed til at anslaa Strenge, som muligt kunde have givet en vis Genklang hos Socialdemokratiet og i hvert Fald gjort det sværere for dette Parti at indtage den negative Stilling til Tanken om en Samlingsregering, som det nogle Dage senere viste sig, det gjorde.

Det er endelig en Kendsgerning,

at det sidste afgørende Forhandlingsmøde med vort Parti endte resultatløst, fordi Formanden for Venstres Rigsdags-

gruppe, Hr. Edv. Sørensen paa Spørgsmaalet om Sydslesvigspolitikken indtog en Holdning, som han *vidste*, at Det radikale Venstre ikke kunde godkende.

Knud Kristensen havde i nogle Bladudtalelser koketteret med, at hans Person skulde saamænd ikke staa i Vejen for en Samling, hvis det var det, det kom an paa. Under de nævnte Forhandlinger med de Radikale lod han nu falde den Bemærkning, om det kunde lette Forhandlingerne, hvis han gav Tilsagn om at ville træde tilbage. Hertil svarede Jørg. Jørgensen, at det vilde det. Men øjeblikkelig greb Edv. Sørensen ind ved en Udtalelse om, at *Knud Kristensens Sydslesvig-Politik maatte være Grundlaget ogsaa for en ny Regering*.

Efter denne Udtalelse, erklærede vore Forhandlere, at var dette Regeringens og Venstres Opfattelse, var der selvsagt ikke Grund til at trække Forhandlingerne længere ud.

Det var hermed fastslaaet, at hverken Statsministeren eller hans Parti ønskede at bringe noget Offer til Løsning af den politiske Krise, og faa Dage efter vedtog Det radikale Venstres Rigsdagsgruppe da enstemmigt at stille Forslag til Beslutning *mod* Statsministeren. Naar alle Forsøg paa at faa tilvejebragt et Grundlag, paa hvilket Tanken om en Samlingsregering frit og uden Hensyn til Personsspørgsmaal kunde drøftes, saaledes var strandet, havde vort Parti intet andet at gøre. Med Knud Kristensen som Statsminister kunde der ikke fortsættes. Men efter hele den Udvikling, der her er skildret, staar det da klippefast, at er der nogen, der maa bære *sit* Ansvar for Valgets Komme, er det Partiet Venstre og den Mand, det stillede i Spidsen for Regeringen.

Udtalelser, Citater m. m.

„Dansk Samling“ og Folkestyret.

Under det Kapløb, der ogsaa i afvigte Rigsdagssamling foregik mellem Kommunisterne og „Dansk Samling“ om at erhverve sig hvad man kalder en fin Placering i Forholdet til Frihed og Folkestyre, anmeldte de to Partier hver sin Forespørgsel til Justitsministeriet ang. Politiets event. Kontrol med danske Borgeres politiske Virksomhed.

Justitsministeren svarede, at „Politiet fører eller bruger ikke, uden at der foreligger Mistanke om Forbrydelser eller om Planlægning af Forbrydelser, Kartotek over ustraffede danske Borgeres lovlige politiske Virksomhed — i hvert Fald ikke siden 5. Maj 1945“. Han oplyste videre, at der heller ikke, hvad f. Eks. Kommunisterne har paastaet, foretages Telefonaflytninger eller fremskaffes Oplysninger af „betalte Meddelere“.

Nu skulde man jo synes, at Erklæringer som disse, fremsat af den ansvarlige Minister, maatte kunne tages til Efterretning af Forespørgerne. I saa Henseende gjorde man dog Regning uden „Dansk Samling“, idet der fra dette Partis Side stilledes Forslag til en Dagsorden, der krævede „det politiske Politis Virksomhed afviklet inden Udgangen af Finansaaret 1947—48“.

Hækkerup (S.) fraraadede Dagsordenen og udtalte sin Forundring over, at den var blevet stillet just af et af de Partier, „hvis Forhold til Folkestyret er skiftet fra direkte Fjendtlighed til platonisk Kærlighed, og hvis demokratiske Holdning fremover er begrundet Tvivl underkastet“.

Paa Regeringspartiets, Socialdemokratiets, de Konservatives og Radikales Vegne vedtoges en Dagsorden, i Henhold til hvilken det besluttedes at nedsætte et Udvalg paa 17 Medlemmer til at modtage Oplysninger om det poliiske Politis Virksomhed.

Kommunisterne stemte ikke for „Dansk Samling“s Dags-

orden, men for den af de fire gamle Partier stillede; denne vedtoges derefter med 120 St. mod 4 (D. S.).

Debattens Afslutning formede sig som et Opgør med D. S. for dets Forhold til Folkestyret. Der fremlagdes bl. a. Udtog af en Artikel, som Folketingsm. *Paul Holt* skrev i Partiets Blad 1939. Det hed deri, at de nye Magtforhold i Europa (Nazismen og Fascismen) i høj Grad angik Danmark, *men at der ingen principiel Grund var til at beklage dette*. Naar de demokratiske Idealer gik under, skrev han videre, skyldtes det ikke blot, at de var paa Retræte, men at de simpelthen døde i Folkenes Hjerter.

Paul Holt søgte at snakke sig fra sine tidligere Synspunkter, men fastholdtes af *Kr. Ambye*, der udtalte:

— Hvorfor siger Holt ikke, at han dengang tvivlede paa Demokratiet, men nu er blevet troende. Det, han nu sagde, viser, at han heller ikke i Dag er Demokrat. (Kraftige Hør fra hele Salen). Det er Tidspunktet, der er det afgørende. Det var i 1940, at en kendt Mand, der stod Dansk Samling nær, sagde, at Demokratiet laa paa Sottesengen. Læg Mærke til, at Dansk Samling taler om Folkestyre — det gjorde Hitler ogsaa — og ikke om Demokrati. *Glem ikke, at Holts Parti i sin Tid anbefalede en Fører valgt paa Aaremaal.*

Kommunisternes Strategi.

Efter Befrielsen har Kommunisterne været ivrige efter at forsikre, at de stod paa Demokratiets Grund. Der er nogen Grund til at modtage Forsikringen med Forbehold, idet den sikkert kun skal tages som Led i den kommunistiske Strategi, som Aksel Larsen aabenhjertigt afslørede, da han i 1932 rykkede ind i Folketinget. Her udtalte han 5. Decbr. bl. a.:

Vor strategiske Linje gaar ud paa at forene alle i sin Konsekvens kapitalist-fjendtlige Folkemasser mod det kapitalistiske System, under Industriarbejdernes Førerskab at neutralisere de Dele af Befolkningen, som ikke kan vindes til aktiv Deltagelse i Revolutionen, men paa den anden Side kan paavirkes til heller ikke at tage Del i Revolutionskampene paa Fjendens Side...

Dette er vor strategiske Hovedlinje. Men i Arbejdet her for *betjener vi os af en hel Række forskellige Midler, heriblandt vor Optræden og Deltagelse i dette Parlament.*

Han fortsatte: Vi udnytter i dette Arbejde og i denne Kamp ogsaa denne Tribune, og vi udnytter den, fordi vi véd, at det er den Talerstol her i Landet, hvorfra Ordene rækker længst... fordi vi véd, at vi herfra saa kraftigt, at det høres og opfattes over hele Landet, kan give Parolen for Arbejderklassens Kampe, og fordi vi paa vor Plads herinde bedre er i Stand til at afsløre det eksisterende Samfundssystem, end vi er i Stand til det udefra, bedre er i Stand til at *afsløre Hulheden i Demokratiet og Parlamentarismen*... Vi ønsker at rive Masken af Parlamentarismen... Arbejderne maa nu lære, at de er en Armé, der ikke afventer Parlamentets Afgørelse, men tager Sagen i egen Haand og afgør Slaget udenfor Christiansborgs Mure ... Vort Parti agter at føre an i den endelige Kamp med det Maal at omstyrte dette Samfund og gennem Diktatur tage fat paa Opbygningen af et nyt ... Vi Kommuniste er ikke noget nationalt Parti, men en Sektion af den internationale Kommuniste.

Under den fortsatte Debat nævnte *Stauning*, at den kommunistiske Internationale havde sendt Kommunisterne i Danmark et Brev, hvori man kritiserede Partiets Taktik her. Aksel *Larsen* svarede hertil, at et saadant Indgreb fra Sovjet var i sin Orden: Vi er ikke et nationalt Parti, som er nok i sig selv, men naar kommunistisk Internationale kan se, at en Sektion fører en forkert Politik, saa paaviser den de Fejl, der bliver begaaet, og siger til Sektionens Medlemmer: I maa rette disse Fejl. Det er det, der er sket i Danmark.

Aksel Larsen understregede desuden i adskillige Taler i 1932—33, at Kommunisterne *ikke* stod paa Demokratiets og Parlamentarismens Grund, og at deres Tilstedeværelse i Rigsdagen *udelukkende var af taktiske Grunde*.

De svingende Standpunkter omkring den tysk-russiske Overenskomst under Krigen maa tages med i Billedet, og Spørgsmaalet bliver da, i hvor høj Grad man nu tør tro paa Forsikringen om, at Kommunisterne staar paa Demokratiets Grund, og at det nu er et nationalt Parti. Naar man en Gang har sagt, at Hensigten helliger Midlet, bliver det svært at overbevise andre om, at det man nu gør, er ærligt ment.

Den sønderjyske Skoleordnings Følger.

Under Behandlingen af den sønderjyske Skolelov (se Politisk Haandbog 1946) blev det fra radikal Side bl. a. gjort gældende, at Ordningen kunde faa uheldige Følger ogsaa for det danske Skolearbejde i Sydslesvig.

I „Der Nordschleswiger“, det eneste tyske Blad, der udkommer i Sønderjylland, omtaltes i Foraaret en Henvendelse til Undervisningsministeriet, hvori nævnes de store økonomiske Vanskeligheder, der er ved Oprettelsen af tyske private Skoler i Nordslesvig. Som Eksempel nævnes Skolen i Sønderborg, der begyndte med 70 Elever den 15. Oktober 1946. De samlede Udgifter til Skolens Drift udgør ca. 27.500 Kr. og Indtægterne kun ca. 8000 Kr., inden Skolen muligvis kan faa Statstilskud. De 20.000 Kr. skal altsaa udredes af Forældrene til ca. 70 Børn. Der nævnes, at Skolen sandsynligvis bliver nødt til at lukke, hvis den ikke kan faa Forskud paa Statstilskudet, og saadan er ogsaa de andre Skoler stillet. I en anden Artikel paa samme Side nævnes de store Summer, der fra dansk Side bruges til det danske Skolearbejde i Sydslesvig, og der sluttet med følgende Bemærkninger: En Sammenligning med de tyske Skolars Forhold i Nordslesvig, hvor de maa oprettes næsten uden Tilskud, giver et karakteristisk Billede af, hvor forskellige Forholdene er for de to Mindretal i det slesvigske Grænseland. *Nødvendigheden af en Regulering af Mindretalsforholdene paa Paritetsbasis i Nord- og Sydslesvig trænger sig mere og mere paa.*

— Dette Synspunkt, som det jo er vanskeligt at imødegaa, burde ikke mindst de, der paastaar at være Sydslesvig-Danskhedens varmeste Fortalere, men som dog stemte for den sønderjyske Skoleordning, have været opmærksomme paa i Tide. Men de forsømte det, uagtet Det radikale Venstre sagde til straks, og den Forsømmelse *kan* blive kostbar for Danskheden i Sydslesvig, saafremt vor egen Mindretalsordning ikke revideres, mens Tid er.

Følgerne viser sig.

I Anledning af, at man fra allieret og tysk Side forbød Optagelse af 2000 Børn i Flensborg danske Kommuneskoler, skrev „Frederiksborg Amts Avis“ (V.) en Artikel, hvori man bebudede Regeringens Protest overfor de allierede Myndigheder og føjede til: „Det er imidlertid fremdeles vor Overbevisning, at Danmark vilde have staaet stærkere, om vi havde ladet den gamle Appel'ske Skolelovgivning i Nordslesvig forblive uændret“.

— Ja, det skulde Venstre, Socialdemokratiet og Konservative have betænkt, inden de gennemtvang den sønderjyske Skoleordning, som forbød Oprettelsen af tyske Kommuneskoler i Nordslesvig. Nu ser man straks Følgerne for de Danske i Sydslesvig.

Socialdemokratiets Støtte til Regeringen.

Socialdemokraterne ynder at kalde Det radikale Venstre Regeringens „Støtteparti“. Sandheden er, at der ingen Aftaler af nogen Art er mellem Regeringen og Det radikale Venstre. Vort Parti stemmer for Lovene, naar de har faaet en saadan Affattelse — som oftest bl. a. ved Krav fra radikal Side — at Partiet mener, det er forsvarligt at stemme for dem ud fra Det radikale Venstres Anskuelse. De fleste af Lovene har ogsaa Socialdemokraterne stemt for; kun enkelte er gennemført alene af Venstre, Konservative og Radikale.

Men der er ogsaa Omraader, hvor Regeringen har gennemført sin Politik med Støtte fra Socialdemokratiet mod Det radikale Venstre, og hvor Socialdemokratiet altsaa har været Regeringens „Støtteparti“.

Det gælder saa vigtige Omraader, som den sønderjyske Skoleordning, hvor man forlod Appels frisindede Mindretalslovgivning fra 1920. Det gælder ogsaa Vedtagelsen af 250.000 Kr. Statstilskud aarlig til de private Hjemmeværnsforeninger. Socialdemokratiet har ligeledes været Regeringens Støtte til en Række militære Bevillinger, f. Eks. 8 Millioner Kr. til permanent Militærlejr paa Bornholm og Leje af engelske Undervandsbaade.

Det kan ogsaa anføres, at Socialdemokratiet støttede Regeringens nye Vaabenlov, der giver Medlemmer af en Hjemmeværnsforening Særret til at besidde Kampvaaben, hvad andre Borgere jo *ikke* maa. Den Lov medvirkede vort Parti *ikke* til at gennemføre. Og endelig kan i denne Forbindelse ogsaa nævnes den nye Lov om Kønssygdommes Bekæmpelse, hvor Socialdemokraterne gav Regeringen en Støtte, som de Radikale ikke vilde yde.

Endelig maa det da heller ikke overses, at Socialdemokraterne, naar de roser sig af deres *kraftige Opposition*, alene i Samlingen 1945—46 stemte for de 167 af de 178 Love, som da vedtoges. De stemte kun imod 3 af de vedtagne Love, medens deres „kraftige“ Opposition ytrede sig 8 Gange ved at *undlade at stemme!*

En Tak fra Erhvervslivets Ungdom.

Sammenslutningen af 1945 af yngre Fabrikanter, Importører og Eksportører i Danmark har sendt Folketingets Udvalg angaaende Loven om erhvervsøkonomiske Foranstaltninger en Tak, fordi Udvalget i sin Betænkning indstillede, at

der nedsættes et permanent rent politisk Udvalg til Kontrol med Rationeringerne og Reguleringerne, og at det Princip, at rationerede Varer, hvor det er muligt, skal følge Mærkerne, bør være ledende. Sammenslutningen takker Udvalgets Medlemmer for den Forstaaelse og Velvilje, der her er vist Erhvervslivets Ungdom.

Forslaget om Kontroludvalget er som bekendt fremsat af Det radikale Venstre, der ogsaa først har fremsat Tanken om at lade Varerne følge Mærkerne. Iøvrigt lykkedes det ogsaa vort Parti at faa disse Tanker gennemført.

Knud Kristensen og Grundlovsændringen.

Venstres Ungdom og en Del af Venstres Kandidater gjorde under Valgkampen i 1945 en Dyd af Nødvendigheden og gik ind for 21 Aars Valgretsaldæren. Allerede i 1919 stillede Det radikale Venstre Forslag om at indføre 21 Aars Valgret, og siden har Partiet flere Gange, naar der var Tale om Grundlovsændring, stillet samme Forslag, men hver Gang gik Venstre og Konservative imod.

Under Indtryk af Ungdommens Indsats i Frihedskampen turde Venstre ikke fastholde Standpunktet, men man har vist Lov til at sige, at det nye Standpunkt kun var til udvortes Brug — Partiet har det jo med to Standpunkter til forskelligt Formaal — for Statsminister Knud Krisensen, der er Formand for Forfatningskommissionen, har *ikke* vist større Lyst til at gaa i Gang med Arbejdet. *Der har kun været holdt et eneste Møde i Forfatningskommissionen* — og det var sidste Efteraar 1946!

Arnth Jensen og Bolignøden.

Paa et Grundejerstævne i Holbæk kort efter Udnævnelsen af den nye Indenrigsminister *Arnth Jensen* fremsatte denne en Udtalelse, der var egnet til at vække Forbavselse, hvad den ogsaa i høj Grad gjorde: „*jeg kan ikke*“, sagde han, „*erkende Rigtigheden af, at vi har Bolignød; der kan højst være Tale om en Boligmangel*“.

Mod en Baggrund af *ca. 20.000 boligsøgende* Landet over skal der et stærkt Bryst til for den Minister, hvem Bygge- og Boligspørgsmaalet sorterer under, at paastaa der ikke er Bolignød. I Bladet „*Boligen*“, der er Organ for Fællesforeningen af almenyttige danske Boligselskaber, har den uheldige Minister da ogsaa faaet følgende berettigede Salut:

„Det kan ikke undre, at Hr. Arnth Jensens Optræden hos Grundejerne har vakt Forbavselse i vide Kredse af Befolkningen. Det er komplet forvirrende, at Landets Indenrigsminister rejser til Holbæk og siger Ja og Amen til en Række taabelige Krav, naar dog Forsyningsministeren et Par Dage i Forvejen saa indtrængende som overhovedet muligt indskærper Befolkningen Nødvendigheden af de nye Forordninger og understreger Betydningen af, at disse Forordninger (Byggestoppet) nøje overholdes.“

Arnth Jensen, Sydslesvig og Valget.

Med tre Hovedstadsblade, „Berlingske Tid.“, „Nationaltidende“ og Regeringsorganet „København“ i Spidsen har der navnlig i de moderate Aviser været sat alle Sejr til med Beskyldninger mod de Radikale for at have villet fremkalde Valg.

Mod hele det hykleriske Spil affyrede Indenrigsminister *Arnth Jensen* en mere velrettet end vistnok velovervejete Torpedo paa et Møde i Skelskør den 8. September, idet han her udtalte følgende (efter Referat i hans eget Blad „Sorø Amtstidende“):

„— Jørgen Jørgensen har udtalt, at der var Mulighed for en Samlingsregering, men angaaende det sydslesvigske Spørgsmaal føjede han til: Betingelsen maa være, at 19. Oktober-Noten *uden Tillæg og uden Afkortning kommer til at gælde*. Hvis dette skal være Grundlaget for et Samarbejde, saa fristes man til at spørge Jørgen Jørgensen, hvorfor han bliver ved at tale om Samling, da han jo meget godt véd, at det *ikke kan ske paa det Grundlag*. Han véd jo meget godt, hvad der er Venstres og Statsministerens Standpunkt i det sydslesvigske Spørgsmaal, *og at Knud Kristensen først og fremmest har krævet dette Spørgsmaal afklaret, før man gik videre i Forhandlingerne*.“

Bladet „Information“, der som bekendt staar udenfor Partierne, bemærker i Anledning af disse Udtalelser, at med dem er Indenrigsministeren i Virkeligheden „*kommet til at sige, hvad der ligger bag det hele*“, idet det jo „altsaa var Knud Kristensen og ikke de Radikale, der partout vilde have drøftet Sydslesvigsspørgsmaalet, *før man tog fat paa de økonomiske Problemer* — og her sigter „Information“ naturlig-

vis til de af Regeringen foranstaltede Forhandlinger, hvis officielle Formaal var at opnaa Enighed med de gamle Partier paa et saadant Grundlag, at Valg kunde undgaas.

Men det er da ganske givet, at naar det fra Statsministerens Side gjaldt om „*først og fremmest*“ at opnaa Forlig i Sydslesvigsagen paa det Grundlag, der er kendt i Forvejen, nemlig at han vedblivende skulde have Adgang til at stille Krav *udover* Oktobernoten, saa vidste han ogsaa udmærket, at her agtede Det radikale Venstre *ikke* at gaa paa Forlig, og den hele Forestilling fra hans Side var da fra første Færd kun et taktisk Spil. Med andre Ord, det var ikke Enighed og Samling, han stiledede efter, *men efter at faa et Valg paa Sydslesvigsagen.*

Han er blevet afsløret af sin egen Indenrigsminister!

Knud Kristensens skæbnesvangre Adfærd.

Næsten samtidig med Arnth Jensens Afsløring af Knud Kristensen fik denne et usædvanligt skarpt Skud for Boven af det Venstre nærstaaende „Østsjællands Folkeblad“; Bladet skrev:

„— Hensynsløsheden mod Landets og Folkets sande Interesser i Alholdelse af Valg netop nu, staar alle klart; det er unødvendigt at fordybe sig deri. Vi ser i selve Beslutningen om Valg paa nuværende Tidspunkt et Nederlag for Regeringen, ganske uanset hvilket mere eller mindre gunstigt Resultat dette Valg vil faa i partimæssig Henseende. Hvis det er *Statsministerens halsstarrige Sydslesvig-Aktivitet*, som foranlediger Valg udskrevet — før eller senere — vil vi deri se et Vidnesbyrd om, at Knud Kristensen, alle sine øvrige gode Egenskaber ufortalt, *skæbnesvangert miskender* saavel dette Lands som Sydslesvigs sande Velfærd.“

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk